

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

Št. 4

1. april

Leto 78

VSEBINA

Inž. Uroš Vidmar: Čebelarjeva opravila v aprilu	105	Dipl. inž. arh. Zvonko Sagadin: Čebelarstvo in hortikultura razstava	126
Inž. Ludvik Klun: 25. kongres Apimondije in napredek svetovnega čebelarstva	108	IZKUŠNJE IN PREIZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV	
Dr. Jože Rihar: Nekatera pravila prognoziranja paše na jelki . .	112	Franc Gradišar: Organiziran prevoz na hojevo pašo	127
Dipl. inž. Ana Marija Sedej-Mihelič: Čebelji strup kot zdravilo in njegovi učinki	114	Jože Kramberger: Izkušnje pri pridelovanju tetraploidne ajde . .	129
Inž. Uroš Vidmar: Zakaj sem začel čebelariti v LR panju	116	Ivan Rak: Zimske izgube	130
Dragoman: Matičnice iz poviščenega papirja za varno dodajanje .	120	Alojz Lešnik: Kiblerjeva vrba	131
Ivan Rak: Dodajanje hrane pozimi	121	Ivan Dobnikar: Domači recepti . . .	132
ZČDS: Vabilo na XXV. redni letni občni zbor Zveze ČDS	125	IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
		ZČDS: Zaključni račun ZČDS za poslovno leto 1975	132
		OSMRTNICE	

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 120,00 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II.

Izdajateljski svet: Dušan Svava, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Jožko Slander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: France Guna, inž. Ludvik Klun, Ivan Krajnc, Martin Mencej, inž. L. Podjavoršek, dr. Nežka Snoj in Jožko Slander.

Glavni urednik: Mihelič prof. Janez, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Letna naročnina za nečlane 130,00, za tujino 150,00 din, za sosednje republike in pokrajine 90,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Št. ziro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636. Telefon: 20-208.

Zunanja stran ovitka delo Vilija Kožarja.

Po nimenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala Tiskarna Ljubljana v 6300 izvodih.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V APRILU

INŽ. UROS VIDMAR

Aprila se začno čebelnje družine hitreje razvijati, vzporedno pa narašča tudi delo čebelarjev. V tem času sonce zemljo že dodobra ogreje in za prvimi spomladanskimi cvetlicami začno cveteti tudi nekatere vrste sadnega drevja, proti koncu meseca pa razne vrste vrb, borovnica, regrat itd. Omenjene rastline so za razvoj družin sila pomembne in so jim v ugodnih razmerah znatna podpora. Star pregovor pa pravi, da mesec april lahko naredi kar hoče, če ne maje z glavo, pa vije z repom. Da je to res, smo se čebelarji že večkrat prepričali. Zaradi mrzlega vremena v aprilu čebele največkrat ne morejo izkoristiti vseh

dobrot, ki jim jih nudi narava. Zato mora biti tu čebelar, da jim v stiski pomaga in vsaj v skromni meri nadomesti vse, za kar so prikrajšane zaradi muhastega vremena.

Vsak, ki prebira čebelarsko literaturo, zlahka opazi, da se kot rdeča nit — pa naj se obravnava katera koli čebelarska dejavnost — vlečejo trije osnovni pogoji, katerim mora biti zadoščeno, če hočemo, da bomo pri svojem delu, pri čebelah uspešni. To je dobra matica, zadostna količina hrane in panj, ki omogoča neoviran razvoj družin.

Na vrsto panja čebelar sedaj ne more nič vplivati, temveč se mora prilago-

dití panju, ki ga trenutno ima. Na ostala dva bistvena pogoja, pa lahko vpliva.

Že pri prvem bežnem spomladanskem pregledu v marcu, lahko opazimo, da so nekatere družine bolj razvite in živahne kot druge, čeprav so bile pred zazimljenjem po moči približno izenačene. Še bolj je ta razlika opazna v mesecu aprilu. Pogosto je temu glavni vzrok ravno v kvaliteti matice. Ta mesec je najprimernejši, da vse neustrezne matice zamenjamo, ker imamo razmeroma še dovolj prostega časa za ta opravila. Zamenjava matic v aprilu, ne predstavlja za čebele nobenega problema in mlade dodane matice čebele rade sprejemajo. Umestna je zamenjava tudi večine starejših matic, ker je nesporno ugotovljeno, da so enoletne matice najrodovitnejše in seveda zato tudi najboljše. Noben ukrep v tem času ne more pospešiti spomladanskega razvoja tako kot ravno zamenjava starejših matic z enoletnimi, ki so ravno v tem času v polni mladostni moči. Razumljivo je, da moramo poskrbeti za ustrezen rezervo že v poletju preteklega leta.

Delovanje mladih matic v rezervnih družinicah, v katerih tudi prezimijo, je dovolj dolgo, da čebelarji lahko ocenimo njihovo kvaliteto in sposobnost, ter izločimo vse, kar ne ustreza. Tudi med mladimi oprашenimi jih je precej, ki ne zadovoljujejo in lahko njihove napake ugotovimo šele po daljšem razdobju. Če delamo tako, dodajamo res izbran material, od katerega lahko tudi veliko pričakujemo. Pri nas veliko govorimo o selekciji, oziroma izbiri ob priliki vzgoje, manj ali pa skoraj nič pa o izbiri že oplojenih matic, kar pa je enako pomembno.

Večina naprednih čebelarstev je že zdavnaj ugotovila, da je zadostno število rezervnih družin, oziroma matic ključ uspeha. V svetu grede že tako daleč, da stoji za vsakim gospodarskim panjem rezervna družina! Kakšno pa je stanje v naših čebelarstvih? Ali sledimo napredku, in ali smo se vsaj deloma pri-

bližali novim spoznanjem? Odgovor na zastavljena vprašanja, dragi čebelarji, prepuščam nam samim! Verjetno bo za večino nas precej klavrn. Nobeno tarnanje o poslabšanih pašnih razmerah nič ne pomaga. Zaradi tega se ne bo nič izboljšalo. Vživeti se moramo v nove razmere in delovati tako, kot novi pogoji zahtevajo.

Ko meseca aprila zamenjujemo matice, je dobro, da jim ob tej priliki pristrižemo do polovice eno od kril. To je samoumevni varstveni ukrep, ki nam lahko prihrani izgubo velikega števila rojev, ter ob enem vse nevšečnosti in trud okoli lovljenja rojev. To je pomembno za čebelarje, ki nimajo stojišč ob svojem domu. Striženje kril sicer ne preprečuje rojenja, toda roj se vedno vrne v panj brez matice, ker ne more leteti in ostane s peščico čebel na tleh pred čebelnjakom.

Striženje kril maticam, ki so stare že pol leta in več, torej, ko so že v celoti formirane, nič ne škoduje. Nasprotno pa si lahko napravimo nepopravljivo škodo, če strižemo, ali z barvo označujemo komaj oprášene matice. Mlada, komaj oprášena matica, potrebuje določen čas, da uravna svoje življenjske funkcije. Če v tem obdobju, ki je za večino matic od enega do treh mesecev, bistveno posegamo v njeno življenje in njen razvoj, jo lahko poškodujemo in to največkrat niti ne opazimo. Družine s takimi maticami nikoli ne dosežejo normalne moči in zmogljivosti in morda je tudi tu iskati vzrok za velike razlike med družinami.

Omenili smo že, da v mesecu aprilu dodane matice čebele rade sprejmejo. Bistvo sprejetja matice pa ni odvisno od njenega vonja, kot se običajno misli, temveč od njenega vedenja. V aprilu dodajamo dozorele matice, ki so že nekaj časa v rezervnih družinah vršile svoje življenjske funkcije. Ko jih prenesemo v novo okolje, se nič ne prestrašijo, temveč ostanejo ravnodušne in se umirjeno, elegantno in dostojanstve-

no gibljejo, ter nemoteno dalje vršijo svoje poslanstvo. Nasprotno pa se dodane, komaj sprasene mlade matice, največkrat nekako ne znajdejo v novem okolju. Razburjeno tekajo po satju in svojo nervozo prenašajo tudi na čebele, ki jo zaradi tega večkrat stisnejo v klobčič in z želi umorijo. Pri mladih maticah lahko že vsako odpiranje panjev ali najmanjše motnje ogrožajo njihovo življenje, kaj šele, če takim prirežujemo krila ali jih označujemo z barvo.

Ta mesec moramo čebelarji posebej paziti, da je v panjih še dovolj hrane. Zavedati se moramo, da jo aprila močne družine porabijo najmanj 5 kg. Iz navedenega sledi, da mora biti v panju v začetku aprila, vsaj 8 kg zaloge. Razliko, kolikor je je manj, moramo brezpogojno dodati. Povedano velja za AZ panje, v nakladnih panjih pa morajo biti zaloge najmanj za polovico večje.

Sedaj je tudi čas, da začnemo z dražilnim krmljenjem ali krmljenjem na zalego. Če želimo kolikor toliko uspeti, moramo zagotoviti nekatere pogoje. Pokladamo samo močnim družinam, ki imajo zadostno zalogo ustrezne rezerve cvetnega prahu. Začetek krmljenja je odvisen od začetka paš, kraja kjer čebelarimo oziroma, kdaj in kam želimo čebele prepeljati, če prevažamo. Splošno načelo je, da moramo začeti vsaj 30 dni pred začetkom pričakovanih paš.

Najbolje je, da vsak večer ali vsak drugi dan pokladamo toplo raztopino v razmerju 1:1; in sicer od tretjine do pol litra naenkrat. Najboljša je medena raztopina.

Ali je dražilno krmljenje spomladi potrebno ali ne, je bilo v našem glasilu že veliko napisanega. Večina naših čebelarjev se zanj ogreva, nekateri, med katere se prištevam tudi sam, pa smatrajo, da je to opravilo nepotrebno. V letih z ugodno pomladjo lahko z dražilnim krmljenjem povečamo število mladih čebel v panju, nasprotno pa v neugodnih letih često naredimo več škode kot koristi. Ker pa so nenadne ohladitve in vdori hladnega zraka v aprilu in maju v večini predelov Slovenije reden in vse pogostejši pojav, nekih trajnih koristi ne moremo pričakovati. Velika zaloga hrane, obenem s primerno zalogo cvetnega prahu, ter močna družina, je glavni porok, da se družine razvijejo v pravem času do zadostne moči.

Izvajanje določenih ukrepov pri oskrbovanju čebel je v veliki meri odvisno tudi od miselnosti čebelarjev. Imamo čebelarje z obrtniško in čebelarje z industrijsko miselnostjo. Prvi prav gotovo ne bodo zamudili nobenega še tako drobnega opravila pri čebelah, drugi pa se omejijo samo na tista najpotrebnejša opravila, ki jim trajno zagotavljajo končni uspeh. Tudi ni bilo še nikoli slišati, da bi prvi zaradi kopice

Vrba daje
čebelam
bogato
pelodno pašo
foto: Ing. L. Klun

drobnih opravil, ki jih vrše pri svojih čebelah, imeli boljše rezultate, ki se na koncu sezone kažejo v donosu medu, od drugih, ki opravljajo samo najpotrebnejša dela.

Za predstavljanje zalege je ta mesec še prezgodaj in bomo počakali do maja.

25. KONGRES APIMONDIJE IN RAZVOJ SVETOVNEGA ČEBELARSTVA

INŽ. LUDVIK KLUN

Razstava je zelo jasno nakazala dve smeri razvoja v današnjem čebelarstvu. Prvo smo že delno opisali, to je mehanizacija in avtomatizacija v čebelarstvu. Druga pa je predelava čebeljih pridelkov. Tovrstna »industrija predelave čebeljih pridelkov« je dala na tržišče veliko novih proizvodov, da si v tej smeri lahko obetamo nove perspektive v čebelarstvu. Vodilno vlogo imajo pri tem Francozi, ki so svojim kozmetičnim preparatom, kateri so že dovolj poznani v svetu, dali novo vsebino na osnovi medu, čebeljega voska, matičnega mlečka, cvetnega prahu in propolisa. »Čebela in lepota« je vodilo njihovih izdelkov, izmed katerih jih naštejmo samo nekaj: **Crème liquide à la gelle royale** (tekoča krema z matičnim mlečkom, **Lait de toilette** (toaletno mleko z medom), **Savon de toilette** (toaletno milo z medom), **Lotion tonique au pollen des fleurs** (losion s cvetnim prahom), **Lotion tonique à la propolis** (losion s propolisom), **Crème de jour à la gelle royale** (dnevna krema na osnovi matičnega mlečka), **Crème de nuit au pollen des fleurs** (nočna krema s cvetnim prahom), **Masque de beauté au miel** (lepotna maska z medom), **Huile solaire au miel** (olje z medom za sončenje), **Souplimiel-crème au miel pour les mains** (krema z medom za roke), **Shampooing à la gelle royale** (šampon z matičnim mlečkom) itd.

Se bolj kot v kozmetiki pa dobivajo svoje mesto čebelji pridelki v človekovi prehrani. Velikemu izboru raznih poži-

Za vse tiste, ki nameravajo začeti ali povečati svoje čebelarstvo, pa je sedaj čas nakupa čebel. Pometno je, da ob priliki nakupa naprosite za sodelovanje starejše čebelarje, da pomagajo in svetujejo, ker boste tako v resnici dobili tako blago, kot ste ga plačali.

vil se pridružujejo tudi slaščičarski izdelki na osnovi medu in cvetnega prahu. Tako imajo francoski potrošniki na voljo: različne dražeje z medom, bombone s tekočim medom, s kavo in medom, mlekom in medom, medom in sadjem, karamele z medom in mento, mlekom in medom ipd. Pa nougat kocke z medom in lešniki, različno medeno pecivo in kruh, da pijač na osnovi medu ne omenjamo posebej.

Če je bilo tak napredek pričakovati pri domačinih, ki imajo v kozmetiki že

Proizvodi (kombinata) Zveze čebelarjev Romunije na podlagi čebeljih pridelkov

Med v satju,
orehi v medu
itd. — so proizvodi
francoskih
čebelarjev
foto: prof. J. Mihelič

tradicijsko, pa smo bili toliko bolj prese-
nečeni nad proizvodi romunskega čebe-
larstva. S predsednikom Apimondie dr.
Harnajem, ki je tudi predsednik romun-
ske Zveze čebelarjev, smo začeli razgo-
vor o razvoju njihovega čebelarstva, pa
je prav tedaj prišel ponj predsednik
kongresa, zato je razgovor nadaljeval
njegov sodelavec inž. Mirza. Najprej
nam je razkazal njihov razstavni pavi-
ljon, ki je bil na razstavi med najbolj
reprezentativnimi in dejal: »Vse te eks-
ponate proizvaja Asociacija čebelarjev
Romunije (Zveza čebelarjev Romunije)
v svojem kombinatu. Čebelje pridelke
kupujemo od čebelarjev in družbenih
čebelarstev. Sami jih predelamo in po-
sredujemo tržišču. Zveza ima tudi kom-
binat za izdelavo čebelarske opreme in
pribora, inštitut za raziskave in srednjo
čebelarsko šolo. Inž. Mirza nam je raz-

kazal njihove proizvode. Med njimi jih
naštejmo nekaj: **Floramin** (krema z
medom za obraz), **Apidermin** (krema z
matičnim mlečkom), **Antirid** (voda za
čiščenje obraza), **Denapin** (preparat za
čiščenje obraza z matičnim mlečkom
in cvetnim prahom), **Matka** (krema z
matičnim mlečkom (za moške), **Floral**
(krema z medom, matičnim mlečkom,
cvetnim prahom in propolisom), hranil-
na krema za obraz (za ženske in mo-
ške), **Floral** (pasta za zobe s propoli-
som), itd.

Med proizvodi velja omeniti tudi
Melcalcin (med s kalcijem), ki je poseb-
no priporočljiv kot hrana za otroke.
Imajo tudi veliko izbiro poživil na osno-
vi čebeljih pridelkov, medice ipd.

Razvoj čebelarstva te prijateljske so-
sednje države je tako buren, da ga z
velikim zanimanjem spremlja vsa sve-

Podpredsednik
APIMONDIJE
R. BANKER je bil
zanimiv sogovornik
za nas
foto: ing. L. Klun

**Zelo praktična
embalaža za med,
ki jo uporabljajo
Francozi**

tovna čebelarstva. Romunsko čebelarstvo je več kot podvojilo število panjev po vojni, saj so leta 1945 imeli 460.000 panjev, medtem ko jih danes imajo 1.100.000.

Pri tem pa niso samo povečali števila panjev, temveč tudi donos na panj. Od 6 kg na panj so povečali povprečni donos na 12 kg. Na kongresu so podali 19 referatov, kar zgovorno govori o njihovem prizadevanju za razvoj čebelarstva. Ostale države so dale npr. takole število referatov: Čehoslovaška 15, Bolgarija 14, Italija 9 itd. Edini referat iz naše države je pripravil dr. Cerimagić iz Sarajeva, vendar je iz neznanih vzrokov referat nekje »počivala« pa je zato prispeval na kongres prepozno, zato ga ni mogel prebrati na kongresu (kljub av-

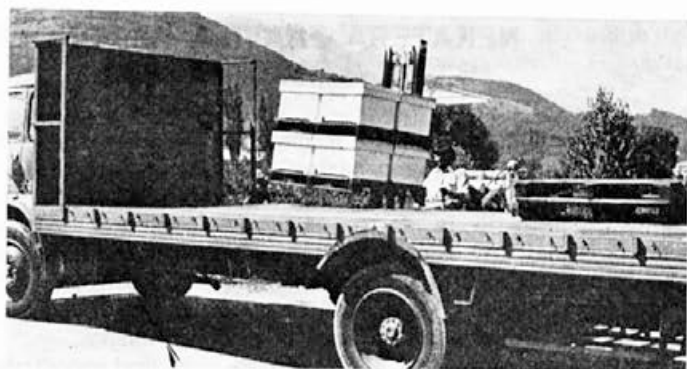
torjevim prizadevanjem se organizatorji niso omehčali, ker je bil program referatov že natisnjen).

Nehote se vprašamo, kako je mogoč tak napredek romunskega čebelarstva, ko imamo mi prav take ali še boljše pogoje za čebelarstvo? Vendar ni težko najti odgovor, saj vemo, da bi si romunsko čebelarstvo štel v nacionalno sramoto, če bi dežela, ki ima predsednika Apimondije, uvažala med. Njihov vpogled v ekonomska dogajanja v svetu je zavirljiv, saj imajo mednarodni inštitut za tehnologijo in ekonomiko čebelarstva pa prav dobro vedo (kar ni na žalost dano vsakemu), da uvoz medu in drugih čebeljih pridelkov močno zavira napredek lastnega čebelarstva. Zato je njihovo vodilo izvoz, ker ta daje proiz-

Veliko število
proizvodov iz
čebeljih pridelkov
proizvajajo
francoski čebelarji
foto: prof. J. Mihelič

**Paletni sistem
nakladanja panjev
je že našel
svoje mesto
v industrijskem
načinu čebelarjenja
foto: prof. J. Mihelič**

vodnji tisti polet, ki je potreben mlademu, razvijajočemu se čebelarstvu gospodarstvu. Tega se zelo dobro zavedajo, saj ne mine nobena svetovna razstava brez njihovih proizvodov.

Se pomembnejše za njihov razvoj čebelarstva pa je dejstvo, da se vsa čebelarska dejavnost od odkupa čebeljih pridelkov ter njihove predelave in prodaje izvaja v okviru Zveze čebelarjev, pa tako ves presežek dohodka ostane v organizaciji in gre za napredek čebelarstva. Isto velja seveda tudi za opremo in pribor, pri katerem lahko trgovina, ki so ji mar samo njeni ozki interesi močno zavira razvoj čebelarstva.

Kongres in razstava sodobnih naprav in pribora za čebelarstvo sta pokazala v še jasnejši luči, kako smo v čebelarstvu zaostali za drugimi. To pa so opazili tudi drugi, saj nam je podpredsednik mednarodne čebelarske organizacije

Apimondije dr. Bilaš dejal: »Čebelarstvo se v svetu zelo hitro razvija, zato boste težko dohiteli druge, če ne boste začeli razvijati svojega čebelarstva, za kar imate zelo dobre pogoje.«

Prav tega se žal predobro zavedajo tudi naši čebelarji, vendar jim šibka materialna podlaga ne omogoča niti mehanizacije težjih čebelarskih del, pa poganjajo svoja točila ročno danes, ko mehanizacija in elektronika iz naših tovarn prodira v domala vsa področja našega gospodarstva.

Kandiran cvetni prah — primerna oblika ponudbe. Foto: Ing. L. Klun

Centrifuga za ločevanje pokrovcev in voska od medu. (Thomas)

NEKATERA PRAVILA PROGNOZIRANJA PAŠE NA JELKI

DR. JOŽE RIHAR

V prejšnjem predavanju o napovedovanju jelkine mane smo naglasili, da razmnoževanje žuželk poteka po določenih zakonitostih in da se ušice na jelki pojavljajo množično po določenih obdobjih. Posebna veja entomologije, gradologija, nas uči, da v razmnoževanju žuželk razlikujemo po navadi pet obdobji. Med njimi nas zanima predvsem njihova gradacija, obdobje, ko so na višku svojega razvoja, ko čebelarji govorimo o »hojevih letinah«. (Glej Slov. čebelar, 1975, 11—12: 333—335).

Vprašanje je, zakaj se žuželke razmnožijo v množicah le nekatera, in ne vsa leta, zakaj se dostikrat ne uresniči pričakovanja čebelarjev, da bo v prihodnjih mesecih ali naslednjega leta »prišla« hoja.

Vzrokov je več. Nekateri so bolj, drugi manj tehtni. Skušajmo si jih na kratko ogledati.

Ušice so podvržene mnogoterim vplivom. Nekateri činitelji ustvarjajo za njihovo prekomerno razmnoževanje ugodne pogoje, drugi pa delujejo v obratni smeri in vodijo k njihovemu propadanju. Vplivi prihajajo iz žive in mrtve narave (biotični in abiotični dejavniki). Od dejavnikov iz žive in mrtve prirode je odvisen pojav, trajanje, jakost kakor tudi prenehanje množične razmnožitve (gradacije) žuželk. Med vplivi iz žive narave pripada nedvomno prvo mesto rastlinam, na katerih živijo, ter njihovim škodljivcem in parazitom. Med vplivi iz mrtve narave naj navedemo tla — rastišče, podnebje ter geofizično — solarne dejavnike.

Danes si oglejmo, v koliko vpliva na pojav množične razmnožitve narava rastlin samih; tj. kakšne fiziološke spremembe se dogajajo v tkivih rastlin. Rastlinski fiziologi so v zadnjih desetletjih nekajkrat trdili, da prihaja prva vzpodbuda za množičen pojav npr. jablanove rdeče uši od drevesa samega.

Raziskovali so hranilne snovi (floem), ki se pretakajo po sitastih cevkah dreves. Ugotovili so, da je hitrost in jakost razmnoževanja ušic odvisna od sestava sokov v sitastih cevkah, zlasti od tega, koliko je v njih dušika. Spomladi in zgodaj poleti je v sitastih cevkah mnogo dušika.

Prvi rodovi ušic se razvijajo vzporedno z brstenjem, cvetenjem in listanjem dreves. V rastlinskem soku je v tem času največ aminokislin in amidov.

Poleti se množina toplivih dušičnih snovi zmanjša, ušice se počasneje razvijajo, čeprav je temperatura ozračja visoka in potemtakem ugodnejša za njihov razvoj. Sedaj je tudi znano, da se krilate oblike ušic začno pojavljati zaradi pomanjkanja dušika v sitkah. Pri nekaterih ušicah se krilate oblike, ki so se namnožile v izredno velikih množinah, pojavijo že prej zato, ker so na tesnem in pride na njihov jedilnik premalo dušičnih snovi. Večkrat smo opazovali, da so se ušice na slivah in črnem grozdiju preselile na vodene poganjke, kar se dogaja zlasti tedaj, ko preko leta nastopijo izjemno visoke temperature.

Kloft (1960) je raziskoval uš Dreyfusia, ki jo gozdarji poznajo kot hudega škodljivca jelkinih sestojev. Sesa na drevesnem lubju. Ugotovil je, da slina te uši povzroča spremembe v tkivu napadenega drevesa. Injicirana slina draži tkivo, zaradi česar se v njem izmenjava snovi poveča. Zato imajo uši podlago, da se močno razmnožujejo, saj imajo na voljo več beljakovinske hrane. V napadenem lubju dreves je poleg tega odkril, da so bile celice povečane in da so imele večja jedra. Narasli dejavnosti tkiv sledi obratni proces — degeneracije. Razmnoževanje uši se pomanjša, ker je beljakovinskih zrn manj, in ker imajo zato uši na voljo manj primerne hrane. Število uši se

ne samo zmanjša, temveč postanejo tudi manj odporne in škodljivci jih v večji meri napadajo ter pospešijo njihov propad. Kloft je zato mnenja, da prihaja od drevesa — gostitelja prva vzpodbuda, ki pripelje do pogina jelkinih uši. Tkiva lubja tako izgubljajo za uši potrebno hrano. Uši izčrpavajo drevesno lubje, v katerem se predčasno napravijo luskice, kar jim otežkoča sesanje. Drevesa postanejo na nek način imuna, odporna.

Drugi raziskovalci so opazili, da je nadvse težko najti mlade uši na drevesih, kjer so se prej pojavile v množicah.

Našeta opazovanja se nanašajo na škodljivo uš Dreyfusia, ki živi pravtako na jelki, kot zelena jelkina ušica Bûchneria pectinatae. Za slednjo pa tako gozdarji kot čebelarji vedo, da iz naravno gospodarskega vidika ni škodljiva, temveč koristna. Smatramo pa lahko, da je delovanje zelene jelkine ušice v drevesnih tkivih podobno, in da tudi po množičnem pojavu zelenih ušic nastopa v drevesnem lubju določena utrujenost.

V poskusu (Oldiges, 1960) so se ušice Cinara pini pojavile na borovcih v velikih množinah le na tistih zemljiščih, ki so jih prejšnje leto pognojili z dušičnatimi gnojili, medtem ko jih je bilo na ne gnojenih površinah zelo malo.

Da ponovimo! Najpomembnejše za razmnoževanje ušic je fiziološko stanje dreves — gostiteljev oz. glavno zadržanje razmnoževanja ušic predstavlja rastlina, ki ušicam nudi hrano. Dispozicija gostitelja je potemtakem pogoj za množično množitev ušic, za pojav mane. Množičen napad ušic povzroči v tkivih lubja gostitelja degenerativne spremembe. Tkiva morajo preiti v normalno stanje, da se bodo ušice lahko ponovno začele množično razmnoževati.

Zaradi praktičnosti bomo izrazili naš zaključek kot nekako pravilo. Naše prvo pravilo je splošnega značaja in glasi:

Na drevesnih sestojih, ki so določeno leto imeli višek v množični razmno-

žitvi določene lahnide, se prihodnje leto izločanje ne bo ponovilo v takem obsegu.

Pri tem pravilu imamo v mislih ducat ušic — lahnid in lekanij, ki se iz leta v leto pojavljajo v množični razmnožitvi na različnih vrstah iglavcev.

Ugotovili smo, da traja gradacija razmnožitve zelene jelkine ušice v določenem hojevem sestoji praviloma le eno leto, in da ji sledi premor. Naše drugo pravilo je bolj konkretno:

V letih, ko se je intenzivna ekskrecija jelkinih lahnid pričela v juniju — juliju in se nadaljevala v avgustu — septembru, prihodnje leto ne moremo pričakovati intenzivne ekskrecije. V prilog našemu drugemu pravilu naj navedemo naslednje. Za leta 1955—1975 smo ugotovili, da se na istem gozdnem področju v Sloveniji in v Gorskem kotaru ne pojavlja dve leti zaporedoma gradacija — množična razmnožitev jelkinih lahnid.

Pri raziskovanju 25 hojevih letin v preteklem in tem stoletju smo našli, da v 77 % traja množična razmnožitev le eno leto. V 20 % primerov so po podatkih nabirale čebele dve leti, v 3 % pa tri leta. Iz navedb Kostanjevca izhaja, da si na Nanosu v 47 letih v nobenem primeru nista sledili dve hojevi letini. Po Haragsimu (1966) smo izračunali, da traja hojevo medenje v 85,8 odst, eno leto, v ostalih 14,2 % pa po dve leti.

Različnost navedb glede trajanja vsaka razmnožitve hojevih lahnid izhaja po našem mnenju iz načina zbiranja podatkov. Pri naših lastnih opazovanjih ter pri Kostanjevcu so opazovanja izvirna in vedno omejena na določena gozdna področja, medtem ko so zapiski iz literature (Rihar, 1960; Haragsim, 1966) pogosto bolj splošne narave in zato manj zanesljivi.

Ob koncu naj povem, da je delovnih domnev, na katerih smo v preteklih letih zasnovali napovedovanja hojevih letin, še nekaj ter da bomo o tem še govorili.

ČEBELJI STRUP KOT ZDRAVILO IN NJEGOVI UČINKI

DIPL. INŽ. ANA MARIJA SEDEJ-MIHELIČ

Čebelji strup ni le ljudsko zdravilo, pač pa se vedno bolj uveljavlja tudi v sodobni medicini. Z njim se ukvarja mnogo znanstvenikov in ustanov v mnogih državah; predvsem tam, kjer imajo dobro razvito čebelarstvo.

Zgodovina njegove uporabe v zdravstvene namene sega v davnino, saj je iz zapisov razvidno, da je bil čebelji strup znano zdravilo že v starem Egiptu, Indiji, Kitajski in Grčiji. Zdravljenje z njim je bilo v ljudski medicini osnovano na preprostih opazovanjih. Tako je bilo znano, da so čebelarji le redko boleli za revmo, protinom, nevralgijami, boleznimi srca in krvožilja, arteriosklerozo in bronhialno astmo. Metode zdravljenja so temeljile predvsem na čebeljih pikih, kajti način zbiranja večjih količin strupa je bil še neznan. Prav tako niso poznali preparatov na njegovi osnovi, ki omogočajo strokovno in kontrolirano zdravljenje.

Danes so že znane nove metode zbiranja čebeljega strupa v večjih količinah, ki ne povzročajo smrti čebel. Nekateri naši čebelarji te metode že izpopolnjujejo. Aparat za pridobivanje čebeljega strupa deluje na osnovi enosmernega toka, ki čebele vzburi tako, da pičijo, in spustijo strup v podlago, ki je steklena ali gumijasta plošča. Strup, ki ga čebele spustijo na ploščo, čebelarji posušijo do kristalov, nato ga z lahkoto odstranijo ter zbirajo. S takim načinom zbiranja strupa pridobijo večje količine, ki so že zadostne za pripravo različnih preparatov. Preparatov na osnovi čebeljega strupa je danes v svetu že veliko.

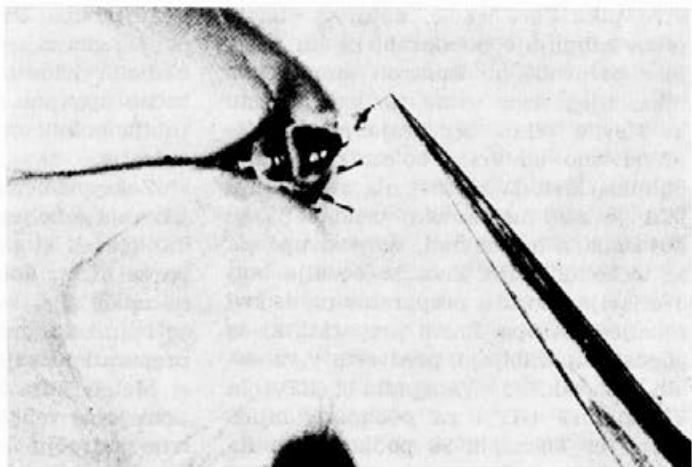
Čebelji strup se nahaja v posebnem mešičku strupne žleze, ki ima izvodilo na začetku žela. Količina strupa je odvisna od starosti čebele, letnega časa in prehrane. Od ene čebele lahko dobimo 0,4 do 0,8 mg strupa. Spomladi in poleti proizvede čebela največ strupa.

MLADE ČEBELE STRUPA ŠE NIMAJO ALI GA IMAJO ZELO MALO, MEDTEM KO GA IMAJO ŠTIRINAJST DNI STARE ČEBELE DELAVKE NAJVEČ. S STARANJEM ČEBEL PA ŽLEZA STRUPNICA POČASI ODMIRA.

Čebelji strup je brezbarvna koloidna tekočina s karakterističnim vonjem, podobnim medu, ter grenkega, žgočega okusa. Njegova reakcija je kislja s kislinjsko stopnjo (pH) 1,131 in vsebuje 41 % suhe snovi. Posušeni strup ne izgubi svoje aktivnosti in ga lahko v takem stanju hranimo tudi po več let. Prav tako je obstojen tudi pred zmrzovanjem. Dobro se raztaplja v vodi, alkoholu in kislinah. Zdravilne učinke mu dajejo beljakovinske komponente, ki so jih izolirali s kromatografskimi metodami. Med te spada melittin, ki ga je v suhi snovi strupa okrog 50 % ter apanin, ki ga je 3 % in ima močan učinek na živčni sistem in histamin, ki ga je v strupu 1 %. Histamin razširja krvne žile in tako omogoča boljšo prekrvavljenost tkiv ter znižuje krvni pritisk. Pomembne sestavne čebeljega strupa so tudi encimi. Med njimi sta najvažnejša fosfolipaza A in hialuronidaza. Fosfolipaze A je 14 % v suhi snovi čebeljega strupa in inhibira učinke trombokinaze, zaradi česar ima čebelji strup antikoagulacijsko lastnost in s tem preprečuje nastajanje strdkov v krvi, ki povzročajo tromboze. Hialuronidaza je ferment, ki predstavlja 20 % suhe snovi strupa. Druge sestavine čebeljega strupa so še mravljinčna kislina, solna in ortofosforna kislina, kalcij, fosfor, magnezijev fosfat, acetil-holin in maščobe.

Zaradi takega sestava lahko čebelji strup različno učinkuje. Deluje na večjo prekrvavitvev tkiva in na prepustnost ter presnovne procese v opnah celic. Razširja žile in s tem niža krvni pritisk. Učinkuje na živčni sistem. Ugotovili so ozdravljenja bronhialne astme in vnetja sklepov. Dokazali so, da čebelji

**»Strup je vse,
vse vsebuje strup
in vse je zdravilo.
Samo doza je tista,
ki določa ali je
snov strup ali
zdravilo.«
(T. Paracels)**

strup spodbuja izločanje hormona kortizona, na katerem temelji sodobno zdravljenje revme. Strup ne deluje torej samo lokalno, temveč tudi na hormonalne žleze in s tem na ves organizem. Statistika tudi kaže, da je rak pri čebelarjih redkejši kot pri drugih ljudeh. Lahko bi pri tem pripisovali vlogo čebeljemu strupu, ki zavira prekomerno razmnoževanje celic. Vendar pa raziskave še niso tako daleč, da bi lahko to zanesljivo potrdili.

Zelo pomembno in znanstveno je dokazano njegovo antibiotično delovanje. Prof. G. F. Gauze je ugotovil, da je strup eden najmočnejših antibiotikov. Po učinku ga lahko primerjamo z gliotoksinom plesni *Gliocladium*, ki zadržuje rast nekaterim gram pozitivnim bakterijam. Sovjetski raziskovalci so ugotovili, da je vodna raztopina čebeljega strupa sterilna celo pri razredčenju 1:50.000. Podatki kažejo, da ima čebelji strup, odvisno od stopnje razredčenosti, zelo različno biološko aktivnost. I. P. Koop je ugotovil, da deluje čebelji strup celo močnejše od antibiotikov proti virusu gripe in nekaterim bakterijam.

Vpliv čebeljega strupa na človeški organizem je zelo zapleten in v določenih primerih odvisen od količine, mesta in individualne občutljivosti organizma. Večina zdravih ljudi lahko pre-

nese pet, deset ali tudi več pikov naenkrat. Občutljivost ljudi za čebelji strup pa je zelo različna. Pri osebah s povečano občutljivostjo za strup lahko že en sam čebelji pik povzroči težjo splošno reakcijo. Zelo nevarni so piki v območje požiralnika, očesa, mandljev, mehkega neba in grla. Posebno občutljive za strup so noseče ženske, otroci in starejše osebe. Zanimivo pa je, da čebelarji z daljšim stažem prenesejo veliko pikov brez hujših posledic. Za smrtno dozo odraslega človeka se smatra petsto pikov naenkrat, dvesto do tristo pikov pa predstavlja težjo zastrupitev. Prav zaradi različne občutljivosti poteka zdravljenje s piki ali injekcijami pod zdravniško kontrolo.

Ne glede na to, da lahko čebelji strup v večjih količinah povzroči težjo splošno reakcijo, se v terapevtskih dozah smatra za zelo dragoceno zdravilno sredstvo za zdravljenje naslednjih bolezni: revme, protina, sklepne revme, revmatičnega poliartritisa, migrene, živcev in nevralgije, klimakterične nevrose, kožnih obolenj, nezaceljivih ran in tvorov, oči, povišanega krvnega pritiska, arterioskleroze, bronhialne astme ter krvožilja in srca.

Najstarejši način zdravljenja, ki se ga ponekod poslužujejo še danes, je s čebeljimi piki. Bolnik se najprej pod-

vrže piku ene čebele, nato se število pikov stopnjuje po dozah, ki jih predpiše zdravnik ob kontroli stanja bolnika, njegovega urina in krvi. Mesto in število pikov ter trajanje terapije je odvisno od vrste bolezni in stanja bolnika. Metoda zdravljenja s čebeljimi piki je zelo učinkovita, vendar pa je povezana z bolečinami, doze strupa pa se težko določijo. Zato se čedalje bolj uveljavlja uporaba preparatov na osnovi čebeljega strupa. Znani preparati, ki se pogosto uporabljajo, predvsem v vzhodnih državah, so: Venapidin-1 (KF₁) in Venapidin-2 (KF₂) za podkožno injiciranje ter Toksapiin za podkožno in intramuskularno injiciranje. Preparati KF so oljne raztopine čebeljega strupa. Toksapiin pa je oljna raztopina čebeljega strupa, in sicer 6 mg strupa na 1 ml tekočine, pripravljen v ampulah. Apizartrom je 20 % mazilo ali vodna raztopina čebeljega strupa v ampulah. Prav tako je tudi Virapin mazilo za vtiranje v kožo. Znana metoda je tudi inhalacija, iontoforeza in elektroforeza čebe-

ljega strupa. Prednost preparatov je v neposrednem delovanju na območju obolelih delov telesa, količine strupa so točno dozirane, nekatere pa lahko uporabljaja bolnik sam, kot so mazila in inhalacija.

Zelo primerna je tudi metoda prejetanja čebeljega strupa v obliki tablet. Tablete se stopijo pod jezikom, od tu pa se strup dobro resorbira, ne da bi se uničil. Pri vseh navedenih metodah se bolnikom priporoča, da vzporedno s preparati uživajo tudi med.

Metod zdravljenja s čebeljim strupom je že veliko, vendar so še prav na tem področju številne možnosti, saj je po podatkih razvidno, da je uporaba čebeljega strupa kot naravnega zdravila v sodobni medicini čedalje večja prav zaradi večje učinkovitosti v primerjavi z drugimi zdravili. Glede na veliko učinkovitost zdravljenja različnih bolezni s čebeljim strupom in dobrih pogojev za njegovo pridobivanje, bo potrebno tudi pri nas razmisliti o možnostih njegove uporabe.

ZAKAJ SEM ZAČEL ČEBELARITI V LR PANJU

INŽ. UROŠ VIDMAR

Meseca aprila in maja se navadno sklepajo kupčije in prodajajo čebelarje družine. Za marsikoga, zlasti začetnika, je to važen trenutek in je od slučajnega nakupa posameznega panjskega sistema lahko odvisno vse njegovo bodoče čebelarjenje.

Ko se človek navadi in obvlada čebelarjenje v določenem panjskem sistemu, se kasneje zelo težko preusmeri na tehnologijo drugih panjskih sistemov. Poleg tega pa je vsaka sprememba panjskega sistema vezana na velike izdatke, ki jih vsakdo ne zmore. V mislih imam predvsem dva panjska sistema. Ali standardni AŽ panj ali na katerokoli vrsto nakladnega panja.

Odločitev je za mlade ljudi težka, še posebej zato, ker je zagovornikov enega ali drugega panjskega sistema

precej in ima vsak izmed njih objektivne, pa tudi subjektivne dokaze, da je temu tako in nič drugače. Navadno se mladi ljudje pri nas odločajo za AŽ panje.

Za našo deželo so značilna manjša čebelarstva, pri teh pa je skoraj vseeno, s kakšnimi panji se čebelari. Taka čebelarstva niti veliko ne dajo, niti veliko ne vzamejo. Pri nas se v večji meri tudi nikoli ni razvilo čebelarstvo kot poklic, kot je to primer drugod po svetu. Verjetno zato ne moremo iskati vzroka v slabih pašnih in klimatskih razmerah pri nas, ker vemo, da so v mnogih deželah Evrope še slabše, pa je tam vseeno veliko poklicnih čebelarjev, katerim čebelarstvo predstavlja edini vir preživetja. Seveda imajo poklicna čebelarstva v svojem sestavu v

glavnem samo nakladne panje. Ti so namreč najprimernejši za farmerski način čebelarjenja, ker je pri njih poraba časa na panj najmanjša, in so primerni tudi za popolno izrabo mehanizacije.

Če pogledamo starostno strukturo naših čebelarjev opazimo, da se iz leta v leto veča. To pa pomeni, da je mladeža naraščaja vedno manj. Zakaj? Odgovor, da današnji mladini ni do trdega dela, ne drži. Verjetno so bolj realni kot smo bili mi v njihovih letih in hočejo za pošten trud tudi primerno plačilo. Čebelarstvo v takih oblikah kot je sedaj pri nas pa tega ne zagotavlja. Verjetno se bo moralo nekaj spremeniti.

Za uvod sem navedel samo nekaj misli, glavni namen sestavka pa je, da zlasti mlajše čebelarje seznanim z dilemami, ki sem jih sam doživljal, ko sem začel preusmerjati svoje čebelarstvo iz AŽ panjev v nakladni sistem čebelarjenja.

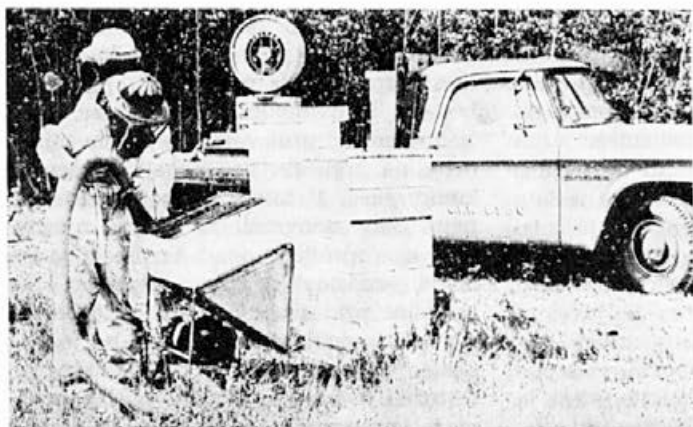
Izhajam iz čebelarske družine in je bilo doma vedno okoli 40 AŽ panjev. V naši soseski je živelo tudi več znanih čebelarjev, ki so se pogostokrat srečevali na našem domu, kjer je, kot pri vseh navdušenih čebelarjih, tekla beseda o čebelah. Seveda sem kot kratkohladeček in tudi pozneje, ko sem že pomagal očetu pri oskrbovanju in prevozu čebel, vse te pogovore jemal kot edino pravilne. Vsi ti možje mi še danes predstavljajo velike avtoritete, saj sem se osnovnega znanja, ki ga v glavnem še danes uporabljam pri svojem čebelarstvu, naučil ravno pri njih. Beseda je tekla v glavnem okoli AŽ panjev. Nakladne panje, o katerih je bilo takrat komaj kaj slišati, so vsi trdovratno zavračali. Zame je bil to zadosten razlog in si s takimi vprašanji nisem belil glave.

Ko sem osnoval družino in začel samostojno čebelariti z AŽ panji, je moja miselnost, obremenjena z vso preteklostjo, nakladne panje zavračala. Pozneje, ko se je osnoval »AGROMEL«, so čebe-

larji, ki so bili tam zaposleni, začeli širiti vesti, da po osnovanju tega modernega obrata z nakladnimi panji ne bo več individualnih čebelarstev. Oni bodo namreč proizvajali ceneje in nihče drug na trgu ne bo mogel vzdrževati konkurence. V tem času sem nakladni panj celo zasovražil in postal njegov vnet nasprotnik. Propad Agromela je za mene predstavljal pravo olajšavo. Še bolj kot prej se nas je večina čebelarjev trkala po prsih, češ, sedaj se je pokazalo, koliko je vreden nakladni panj. Obtožen je bil panj, ker je naši pameti in željam samo to ustrezalo, in se za resnične vzroke propada večina ni zanimala.

V tem času pa so se v našem glasilu, ki je bil meni dolga leta glavni vir informacij, začeli oglašati čebelarji, ki so vsemu navkljub dokazovali, da je tudi nakladni panj uporaben v naših razmerah. To in potovanja v tujino, kjer sem se mimogrede, če je bila le prilika, zanimal tudi za čebele, mi je vneslo senco dvoma. Kamorkoli sem dopotoval, razen v nemško govorečih deželah, povsod sem videl samo nakladne panje, celo na daljnem severu, v Skandinaviji. Znova sem si zastavljal vprašanje: kako je mogoče, da skoraj povsod po svetu in tudi v naši državi, razen v Sloveniji, lahko čebelarijo v nakladnem panju, za nas pa je neprimeren? Tukaj nekaj ni v redu! To dejstvo mi je bilo stalno pred očmi, toda kljub vsemu je bila moja navada močnejša in na strani AŽ panja. Čeprav je bilo vse jasno, se še vedno nisem zavestno odločil in vsaj poizkusil z njimi. Toda črv je bil v meni, ki je glodal in glodal.

Kljub povedanemu sem do prvega nakladnega panja prišel čisto slučajno. Ko sem se nekoč s prijateljem Sušnikom iz Bohinja pogovarjal o nakladnih panjih, mi je omenil, da so mu predstavniki Agromela, ko jim je ob neki priložnosti polnil nakladne panje z roji, kot nagrado, pustili enega od njih za vzorec. Prosil sem ga, da mi ga po-

**Ameriški industrijski
način
čebelarjenja**

sodi, da bom z njim poizkusil. Seveda mi prošnje ni odrekel. V sposojeni panj, bolje rečeno v tretjino panja, ker je imel samo eno normalno naklado, sem vsadil srednji roj in ga postavil poleg čebelnjaka, v katerem sem imel svoje AZ panje. Roj mi je satnice izdelal, in ko sem mu dodal zimsko zalogo, sem ga brez vsake zaščite prepustil kruti zimi. Iskreno povedano, v sebi nisem verjel, da tak prostostoječi panj sploh lahko zimo preživi. Naj takoj omenim, da mi je dal Sušnik LR panj, in s takimi sedaj tudi čebelarim. Če bi dobil takrat kakšno drugo vrsto nakladnega panja, bi najverjetneje s takimi še danes čebelaril. Kajne, res strokovna izbira!?

Naslednje leto spomladi, ko sem prvič pregledoval čebele, sem na koncu pregledal tudi »amerikanca«. Toda, glej čudo; imel je en sat zalege več kot najboljši AZ panj v čebelnjaku. Danes vem, da je bil to le slučaj, ker sem imel srečo in vanj vsadil roj z dobro matico. Lahko bi bilo tudi obratno. Takrat bi verjetno rekel, da je panj zanič in da ni za naše klimatske razmere. Zato je prav, da poizkusimo vedno z več panji, vsaj s petimi, ker le takrat, do neke mere, lahko pridemo do bolj objektivnih zaključkov.

Tako, LR panj je zimo prestal in to zimo, ki ni bila najbolj mila. Uspešna

prezimatev me je čudila, še zlasti zato, ker so me vedno učili, da je dobro, da so panji dobro odeti. Poizkusni panj pa je tako prakso zavrnil. Kaj pa, če je to le slučaj? Še vedno nisem mogel verjeti. Kupil sem še devet normalnih naklad in naslednjo zimo zazimil že pet naseljenih panjev. Ob prvem spomladanskem pregledu, naslednjega leta, je bil rezultat isti. Vsi panji so bili dobro zaleženi. Takrat mi je postalo jasno, da panj popolnoma ustreza našim klimatskim razmeram in da so se strokovnjaki, ki so trdili drugače, zmotili.

Odprto je ostalo še drugo vprašanje, kako je z donosi? Sam nisem nikoli pričakoval nekih bogatih donosov, temveč sem mislil, da če mi nakladni panj v poprečju prinese vsaj toliko kot AZ panj, lahko poizkusim z njim. Modroval sem takole: če so donosi v obeh sistemih enaki, lahko povečam rentabilnost z večjim številom družin, ker za oskrbovanje nakladnega panja porabimo skoraj polovico manj časa. To dejstvo pa je bilo že takrat splošno znano. V začetku so bili donosi pri mojih LR panjih vedno nekaj kg nižji kot v AZ panjih, pripomniti pa moram, da o tehnologiji čebelarjenja v LR panjih nisem imel niti pojma. Oskrboval sem jih enako kot AZ panje, to pa je bila velika napaka. Kasneje sem poprečne donose izenačil, danes pa imam v nakladnem

panju vedno večje kot v AŽ panjih. Resnici na ljubo moram povedati, da je v slabih letinah poraba v nakladnih panjih precej večja kot v AŽ panjih. V srednjih in zlasti v dobrih letinah pa nakladni panj občutno prekaša AŽ panj. Izrazito slabih in izrazito dobrih letin pa je malo. Toda donosi pri dobrih letinah so toliko večji, da z lahkoto nadoknadimo manjke pri slabih, ostane pa še taka razlika, ki skupno poprečje v določenem obdobju še dvigne v prid LR panjev. Ko sem pred leti dočakal dobro letino, mi je najboljši AŽ panj dal 54 kg medu, najboljši LR panj pa 106 kg medu. To poprečje je takrat za mene bilo dokončna odločitev — za nakladni panj.

Ko sem čebelaril izključno z AŽ panjem, mi še na misel ni prišlo, da bi jih sam izdeloval. Ob nakupu prvih naklad sem šele dodobra spoznal, kako so enostavni in da bi jih razen romičev, ki so zares komplicirani, pravzaprav lahko izdeloval sam. Tako sem tudi storil in sem vse naklade, velike in male, katerih se je nabralo že preko 300, izdelal sam v zimskih mesecih. To res ni mizarska mojstrovina, toda za mene so najčudovitejša. Pa ne samo to, vsak panj je tako za polovico cenejši, kot če bi ga kupil v trgovini.

Bistvena prednost, ki jo ima nakladni panj, je njegova neomejena prostornina, ki jo z ozirom na moč družin lahko večamo ali manjšamo. Vedno poudarjamo, da samo močne družine lahko dodobra izkoristijo vsako pašo. Kako to doseči v AŽ panju ne da bi čebele silile v nezadržno rojenje? Zdi se, kot da je AŽ panj nekoliko pretesen, kar danes ugotavlja že veliko naših čebelarjev. Vrtimo se kot v začaranem krogu. Močne družine, problem rojenja, slabše družine ne izkoristijo paše, torej v obeh primerih slabši donosi. V nakladnem panju pa se s temi problemi ne srečujemo. V njem lahko tehnologijo prilagodimo tudi čebeli, s katero čebelarimo, ter vsem njenim lastnostim.

Zavedati se moramo, da zahteva čebelarjenje v nakladnem panju tudi izpolnitev določenih pogojev. Res je, da ne potrebujemo čebelnjaka, toda potrebujemo prostor, kamor moramo po končani sezoni uskladiščiti naklade s praznim satjem in druge dele panjev. Brez ustreznega prostora si komaj lahko predstavljam čebelarjenje v LR panju.

Za prevažanje na paše je primernejši AŽ panj, vsaj tako trdijo prevažalci. Ob misli, da se nakladni panji prevažajo povsod po svetu in deloma tudi že pri nas, sicer res z nekoliko večjimi stroški, pa moramo upoštevati končni donos medu, kar mora biti poglavitno merilo.

Neobjektivno bi bilo trditi, da je AŽ panj slabši v vsakem pogledu. Nekaj je tudi boljših lastnosti, toda v celoti vzeto, te ne odtehtajo vseh prednosti, ki jih ima nakladni panj.

Iz vsega povedanega lahko zaključimo: Nikoli ne dajajmo sodbe o panjih, ki jih popolnoma ne poznamo, ker tako nehote izpademo pristranski in krivični.

Vsi starejši čebelarji naj le naprej čebelarijo v AŽ panjih, ker se na njih najbolj razumejo in bodo le z njimi našli svoje zadovoljstvo. To pa je končno tisto, kar v življenju in tudi pri čebelarjenju iščemo. Zavedajmo se, da vsaka sprememba terja veliko časa in denarja.

Vsi mlajši, ki se šele nameravajo ali pa so šele na začetku svoje čebelarске poti, pa morajo najprej pri sebi razčistiti naslednje vprašanje: ali gojiti čebele kot čisti amaterji z nekaj panji, ali kot polprofesionalci z večjim številom panjev? Za prve je vseeno, kakšen panj izberejo, za slednje pa menim, da je izbira ustreznega panja odločujočega pomena.

Naj končam z mislimi, ki sem jih že nekoč prebral v našem glasilu: »Jedel sem črn kruh toliko časa, dokler nisem vedel in spoznal, da je bel boljši!«

MATIČNICE IZ POVOŠČENEGA PAPIRJA ZA VARNO DODAJANJE

DRAGOMAN

Čeprav skrbno zamenjujemo matice in imamo ustrezne matičnice umre letno na tisoče dragocenih matic. Ko jih zamenjamo za manjvredne, ko delamo narejence, ko premeščamo panje, kadar združujemo ali ojačujemo družine, kadar označujemo matice z močno dišečim lakom, kadar polnimo prašilnike, kadar jih pripravljamo za odpošiljanje, kadar polnimo FOTI prezimovalnike in kadar mlade matice drugič umetno osemnjujemo.

Najbolje so se doslej obnesle matičnice, pri katerih morajo čebele odstranjevati čepe iz medenega testa. Toda delo z njimi je zahtevno in jih moramo najprej skrbno pripraviti, nato pa še odstranjevati. Čeprav pri tem čakamo 10 do 14 dni, pomeni drugi poseg v panj ponovno nevarnost, ker matic dokončno še niso sprejele vse čebele.

KAJ NAREDITI?

Danes priporočajo »umetne matičnice« iz voska ali vrečice iz tankovlaknatega papirja ali škatlico od vžigalic ali iz lepenke. Nikdar pa nisem imel posebne sreče, da bi iz tekočega voska ali satnic izoblikoval dobre umetne matičnice. Nikjer nisem našel točnih podatkov, kako velike naj bodo in koliko zračnih luknjic je treba narediti. Nihče tudi ni upošteval, da utegnejo vonjave in kemične primesi pri papirju in lepenki neugodno vplivati na čebele. Tako smo si pri tem — po našem prepričanju — prihranili neugoden drugi poseg v panj. Toda zaradi velike nezanesljivosti moramo panje še posebno natančno pregledati.

REŠITEV

V trgovinah in papirnicah si nabavimo robčke iz celuloznih vlaken, (ponujajo jih pod različnimi imeni). Navadno so izdelani v dveh plasteh. So skoro kva-

dratni in merijo 21×22 cm. So brez vsake vonjave in mehka celulozna vlakna z lahkoto vpijajo raztopljeni vosek. En listič tehta 3—3,5 g ter sprejme toliko vročega voska, da tehta 23—25 g, ko se je vosek odcedil in strdil. Vsak listič razrežemo s škarjami na 16 enakih delov. Vsak delček posamič ovijemo okrog 14 mm debele in 150 mm dolge okrogle paličice. Lističe uvijamo ohlapno na suho paličico, ne da bi jo omočili, kot je potrebno pri izdelovanju umetnih matičnikov iz raztopljenega voska. Ob normalni sobni temperaturi z lahkoto s topimi prsti stiskamo presega-joče robove, da se sprimejo. Na isti paličici zapremo tulec na eni strani, da nekako 8 mm konca ploščice zgnetemo preko roba lesa. V izdelani tulec naredimo z dva in pol mm debelo pletilko po dve luknjici ob robu zapore iz notranje strani, da sta grebena na zunanji strani tulca.

UPORABA

Znana pravila pri zamenjavi matic se glase: V družini ne sme biti nobene svobodne matice. Kadar je panj dalj časa brezmatičen, ga moramo natančno pregledati in vse matičnike odstraniti ter pustiti enega samega. Ob negotovosti vcepimo družini košček satovja z jajčeci in mladimi žerkami. Kadar se na njem pokažejo zasilni matičniki, jih uničimo in takoj lahko dodamo oplojeno ali neoplojeno matico. Kadar delamo narejence, morajo imeti samo pokrito zalego z vsemi čebelami.

Kadar panjem zamenjujemo matice, družine vedno sprejmejo enakovredno matico, še preden se čebele »zavedajo« tega. Oplojene matice ne smemo zamenjati z neoplojeno, ker je čebele ne sprejmejo. V nasprotnem primeru pa se zamenjava vedno posreči.

NAVODILA

Tulec iz povoščenega papirja je prosojen in z lahkoto vidimo obliko zaprte matice. To je zelo važno, da je ne poškodujemo, posebno njenega občutljivega zadka. Tulec podržimo poševno, da je zaprti del zgoraj. Vanj spustimo matico, da zleze do zračnih luknjic, nakar spodnji del stisnemo, kakor to naredimo pri tubi za zobne paste. Pozor: Navadno so najboljše matice zelo hitre in spretno, bliskovito se poganjajo gor in dol. Zato je bolje, da počakamo par trenutkov in ko se matica umiri, stisnemo tulec.

Tulec z matico spada v sredino gnezda. V zgornji del zaleženega sata vtremo s prstom podolgovato, nekako 5 cm dolgo in pol cm globoko vdolbino in vanjo vtaknemo tulec, da moli zgornji del z zračnimi luknjicami v ulico med satniki. Primaknjeni sosedni satnik pridrži tulec v pravi legi, da ne zdrkne na panjevo dno, kjer bi bila matica izgubljena. V topleni območju gnezda pa mladice takoj zasedejo tulec in ga naglo pritrdijo na satovje. Zaprta matica zahteva hrano, ki jo tudi takoj dobi. Kmalu iztegne skozi luknjico svojo tipalko, ki jo čebele takoj potreplja-

Povoščen tulec iz papirja za varno dodajanje matic

jo. Matica nato s čeljustnimi feromoni označi luknjice, nakar jih čebele pohlepno razgrizejo. Luknjice se naglo večajo in kmalu trepljajo in ližejo matici glavo. Poleg širjenja feromonov med čebelami je tudi to trepljanje izredno važno, kar šele zagotavlja, da čebele sprejmejo matico. Opisani postopek je tako zanesljiv, da je vsaka kontrola odveč. Po osvoboditvi matice čebele popolnoma razgrizejo tulec iz papirja.

V času, ko ose in sršeni nadlegujejo čebele ali obstaja nevarnost ropanja, je najbolje, da operacijo s tulcem opravimo proti večeru in čebele preko noči osvobodijo matico.

FOTI prezimovalniki so sodobno oblikovani prašilniki iz umetne snovi.

DODAJANJE HRANE POZIMI

RAK IVAN

Dodajanje hrane pozimi bi moral biti le izjemen ukrep, kadar čebelar jeseni ni mogel iz kateregakoli vzroka dati čebelam dovolj hrane. Po lanski izredno slabi letini je ta ukrep nekako opravičljiv, saj so tudi primeri, ko čebelar ni imel sredstev za nakup sladkorja.

Čebele morajo imeti za dobro prezimljanje mir. Če krmimo pozimi, je ta mir sicer okrnjen, kar je pa vsekar boljše, kot če nam družina umre od lakote.

Ker je bilo v našem listu že toliko pisanja o pitalnikih, se v to tokrat ne bi spuščal. Ob koncu članka bom na-

vedel le dvoje vrst pitalnikov, ki jih uporabljam v svojem čebelarstvu že mnogo let in so primerni za krmljenje tudi pozimi.

Pripominjam, da članek ni kak moj nasvet za dražilno krmljenje, temveč le nasvet za dajanje hrane v sili. Take poskuse opravljam že vrsto let (seveda pri družinah, ki hrane ne rabijo), da bi ugotovil event. slabosti svojega ravnanja. Letos sem pričel z dajanjem hrane sredi januarja, ker ima dodajanje hrane seveda tudi velik vpliv za predčasno zaleganje. To smatram za negativno. Januarskega zaleganja namreč ne cenim. Menim, da so družine, ki prično z zale-

ganjem pozneje in potem dobro zalega-
jo, na splošno najboljše.

»Po sv. Matiji (24. februar) se dra-
žilno krmljenje izplača, prej pa nika-
kor,« mi je dejal često — po poklicu
učitelj — moj čebelarški mentor, Li-
lija Vekoslav, po vsej Dolenjski znan
propagator čebelarstva. In to je pravil-
no. Zato svetujem, da tudi krmljenje kot
dodatek manjkajoči hrani, če ni nujno,
mного pred tem ne pričenjajte, ker bi
sicer preveč pospeševali zaleganje.

No in tu se bo marsikdo spotaknil
ob začetek dražilnega krmljenja. Nave-
deno velja za naš kraj (južne obronke
Savinjske doline), verjetno pa še za
mnoge kraje naše domovine. Datum za
pričetek dražilnega krmljenja določijo
pašne prilike kraja, v mnogo manjši
meri pa vremenske razmere tistega leta.
Pri nas, sicer ni teloha in rese, pač pa
mного borovnice, cvetja sadnega drev-
ja, vseh vrst gozdne cvetlice, travniki.
V višjih predelih, kjer še ni sodobne
agrotehnike, morajo biti družine na vi-
šku razvoja pred 1. majem, kajti pozne-
je so pašne prilike slabe. Kostanja je si-
cer obilo, toda daje v glavnem le cvetni
prah. V letu 1974 smo npr. točili v
8 km oddaljenih vaseh po kostanjevi
paši (drugi del travniške paše) in
med ni imel nič okusa po kostanju.
Grize, Prebold proti Trbovljam so
pa točili samega kostanjevca z grenkim,
okusom. Želim poudariti, da so pašni
viri na istih kulturah često zelo različ-
ni, z ozirom na lego, in da je ena glav-
nih nalog vsakega čebelarja, ki želi uspe-
ti, da spozna pašne prilike svojega kra-
ja in da po tem uravnava moč svojih
družin.

Ko toliko jadikujemo o slabih paš-
nih razmerah v Sloveniji, bi rekel ob tej
priliki, da se s takimi trditvami ne stri-
njam. Neugodno vreme nam zmanjšuje
uspehe. Savinjska dolina ni za čebele ni-
kak eldorado, toda medonosnega rast-
linja nam ne manja. Manjka nam le
lepega vremena ob medenju. Zaradi po-
goste spremembe vremena ob cvetenju

češnje in sploh v tem času, ostajamo
često brez prvega točenja. Seveda je
možna pridelava sortnih medov slabo
medečih rastlin le v nizkih mediščnih
sati (nakladah).

Trdim, da je del neuspeha pri slo-
venskih čebelarjih tudi to, da imamo
družine spomladi prepozno razvite!

Cas, kdaj naj bi dodajali hrano dru-
žinam v sili, je nedoločen. V večini slu-
čajev trdijo, da je dodajanje gostote
hrane v teh slučajih primernejše, toda
jaz sem bil z uspehi dodajanja tekoči-
ne doslej zadovoljen. Res je, da so slad-
korne pogače, ali kakorkoli že to ime-
nujemo, zelo primerne.

V oddajah radia Šmarje sem jih stal-
no nasvetoval in recept objavil v reviji
»Moj mali svet« (1970/2-82), ki je enak
onemu v letošnji februarski številki
»Slovenskega čebelarja«, str. 57 (lede-
nec). Zelo uporaben je, ker ga lahko,
ko je še malo tekoč, damo naravnost na
sate, na pokrov v nakladnem panju, pa
v razne posode isl.; toda jaz ga dajem
samo v pitalnik, ki je opisan v Sl. čebe-
larju 1974/6-201, ker želim štediti s slad-
korjem in čuvati toploto čebeljega gne-
zda (predvsem po 24. februarju). Z
dajanjem sladkorja (ledenca, suhega
kristala i. sl.) na sate, na pokrove i. sl.
gre v izgubo mnogo več sladkorja in
po takem krmljenju so podnice često
na debelo pokrite z odpadki sladkorja
(pomešan je z drobirjem, mrtvicami —
neuporaben). Priporočam, da ta pitalnik
preizkusite, in vem, da ne boste razo-
čarani. Namesto ledenca dam često v
take pitalnike pogače, ki jim v Gotov-
ljah pravimo »sladkorni žganci«. V po-
sodi mešamo kristalni sladkor s toplim
medom v takem razmerju, da dobimo
žgancem podobno zmes. To je zelo eno-
stavno. S tem je najmanj dela, pa prav
tako uspešno, kot z drugimi pripravki.
Vem, da je za take in še slične priprav-
ke idealna sladkorna moka, toda jaz sem
jo že davno črtal, ker je pač predraga
(trenutno 35 % dražja, kot kristalni slad-
kor). Pred mnogimi leti so jo dali če-

belarji v mlin (tov. Ferleža v Sentjurju), toda tudi to stane (mletje, prevoz), a najdražje je nedvomno, če meljemo sladkor doma.

Za dajanje tekočine uporabljam že nad 15 let pitalne vedrice (opis funkcije že 1957, 1960 v Slov. čebelarju po uredniku tov. Rojcu pa še tudi večkrat pozneje). Narejene so tako, da reguliram čebelar odzvem tekočine po namenu krmljenja (dražilno spomladi, dopolnilno za zimo...). Petlitrsko lahko npr. uredim, da jo jemljejo 4—15 dni.

Ko si je dne 18. septembra 1971 v prisotnosti predsednika Čebelarkega društva Žalec ogledoval moje čebele tov. Reinprecht (iz Graza), je dejal, da bodo prihodnje leto na njegovi šoli uredili krmljenje z vedricami. Ni verjel, da so vedrice jugoslovanske izdelave, dokler mu nisem pokazal originalnega pokrova z napisom firme in kraja proizvajalca (v cirilici). (O tem želim pisati v prihodnji številki našega lista s predlogom, da se te vedrice skupno naroče pri izdelovalcu, ki jih baje trenutno ne izdelu-

je, ima pa modele za izdelavo). Vedrice si lahko vsak ogleda. Prinesite s sabo uvožene, pa se boste prepričali, da so domače verjetno boljše od njih.

Vedrice ali pitalnike dajemo prav nad gnezdo, ki je sedaj običajno prav pri vrhu. Seveda tako, da nikjer ne uha-ja iz gruč toplota, ki jo (v nasprotju z zimsko gručo, ki miruje) ob krmljenju že oddaja.

Taki so torej načini dodajanja hrane. Ker pa v tem času zasledujemo še drugi cilj, da namreč pomagamo družini do pravočasnega razvoja (v krajih z zgodnjimi pašami), dodajamo hrani po potrebi nadomestke za cvetni prah, sladkorni raztopini tudi kislino (glej citirano navodilo v »Moj mali svet« in Slovenski čebelar, št. 1976/2-58, pa vitamin B (B-kompleks Krke) itd.

Prav nikake bojazni ni, da ne bi čebelar rešil družine, da bi zaradi lakote, odmrle, če so preživele do konca februarja, in da ne bi dosegel še tudi dobrega razvoja za prve pašne dni.

OBVESTILO

Čebelarstvo društvo Šoštanj obvešča vse čebelarje, ki nameravajo pripeljati čebeljne družine na naše območje na gozdno, to je smrekovo pašo, da morajo napisati prošnjo čebelarskemu društvu Šoštanj (v roke tov. Jevšnik Ivanu, Koroška 32, p. Šoštanj), ki jim bo določilo pasišče po pašnem katastru.

Vse čebelarje prosimo, da si pravočasno preskrbijo dovoljenja. Vsak prevaževalec mora predložiti potrdilo o zdravstvenem stanju čebel, ki mora biti izdano letos spomladi od pristojnega veterinarskega inšpektorja, v prošnji pa priložiti znamko in pismo za odgovor.

Brez dovoljenja ne sme nihče pripeljati družin na naše območje. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 25. aprila 1976.

ČD ŠOŠTANJ

SIMPOZIJ O PROPOLISU

Stalna komisija za tehnologijo čebelarstva in čebelarstvo opremo, pri Apimondiji organizira v sodelovanju z Zvezo Slovaških čebelarjev simpozij o propolisu in njegovi uporabnosti. Simpozij bo v Bratislavi od 6. do 8. aprila 1976. (Slovensky Zváz Včelárov, Svrčková ul. č. 24 Bratislava, Čehoslovacchia).

VABILO

Vse čebelarje vabimo na XXV. redni letni občni zbor Zveze čebelarskih društev Slovenije, ki bo v nedeljo, dne 25. aprila 1976 ob 9. uri v prostorih Socialnega zavarovanja na Miklošičevi c. 24 v Ljubljani.

Poleg običajnega dnevnega reda bo občni zbor še posebej razpravljal o dograditvi čebelarskega doma na Brdu pri Lukovici in o sprejemu novih pravil ZČDS. Delegati bodo prejeli materiale in točen dnevni red osem dni pred občnim zborom.

Delegate prosimo, da poleg poverilnic s seboj prinesejo tudi pooblastilo o sklepanju glede nadaljnje gradnje čebelarskega doma (ČIC). Prosimo, da eventualne predloge in pritožbe pošljete ZČDS, najkasneje 8 dni pred občnim zborom.

Če občni zbor ne bo sklepčen ob napovedani uri, bo po 13. členu sedaj veljavnih pravil Zveze čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo sklepal veljavno ob vsakem številu navzočih delegatov.

V Ljubljani, dne 8. marca 1976

Tajnik ZČDS
Ciril Kragel

Predsednik ZČDS
dr. Jože Benigar

ANTIBIOTIKI V MEDU ODRŽIJO SVOJE DELOVANJE

Nov dokaz o nevarnosti, ki jo predstavljajo antibiotiki v obdobju paše, sta našla Schakarjan in Akopjan (Veterinarija, 1973). Avtorja sta preizkušala vztrajnost klortetraciklina, tetraciklina, streptomicina, kanamicina, dicilina in neomicina v medu in sta posvarila pred zdravljenjem bolezni čebeljega zaroda v obdobju paše. Če bi se tega opozorila držali, bi bila zagotovljena čistost medu (Anm. d. Red.).

STARO SATJE? NAKNADNA POTEMNITEV MEDU

Med, pridobljen iz temnega satja, je večinoma temnejše barve kot med iz svetlega satja, čeprav izhajata iz iste naklade. Poskus, ki ga je v Guelphu, v Kanadi naredil prof. Townsend je pokazal, da voda, kot tudi močno razredčene medne raztopine (koncentracija sladkorja je slična svežemu nektarju) in staro satovje igrajo pomembno vlogo pri obarvanju. Vzrok za potemnenje medu je stalen stik nektarja v času, ko ga čebele predelujejo, z voskom starega satja. Če je med prezrel (komaj 83 % trdnih snovi) je barvna absorpcija precej relativna. Proces potemnenja napreduje pri visokih temperaturah, v panju hitreje kot pri nižjih temperaturah (Bee World, 1974).

ČEBELARSTVO IN HORTIKULTURNA RAZSTAVA

DIPLO. INŽ. ARH. ZVONKO SAGADIN

Hortikultura 1976 — Brežiška pomlad

Pod tem imenom in geslom bo letos od 4. do 7. junija velika republiška hortikultura razstava v Brežicah.

Hortus je latinska beseda in pomeni vrt, vrtove, nasade. Hortikultura je širok pojem, ki nam pomeni ljubezen do narave, predvsem do rastlinskega sveta. Nadalje si pod tem pojmom predstavljamo spoznavanje rastlin in njihovih združb, gojitev rastlin zaradi gospodarskih interesov ali zaradi lepote in ljubiteljstva. Torej hortikultura pomeni: gojenje lončnic, vrtnarstvo, sadjarstvo, načrtovanje in vzdrževanje parkov, gozdov, oblikovanje kulturne krajine in zaščito prirode.

Prireditelji razstave so: Zveza hortikulturnih organizacij Slovenije, Občinska skupščina Brežice, krajevne skupnosti, Kulturna skupnost, vse družbenopolitične in ostale organizacije v občini Brežice — hortikulturno društvo, turistična zveza — gospodarske organizacije predvsem podjetje Agrarija Brežice. Na razstavi bo sodeloval tudi Posavski muzej v Brežicah, ki bo pripravil etnografsko razstavo v svojih prostorih.

Pokrovitelj razstave bo republiška konferenca SZDL Slovenije. Kod razstavljalci bodo na razstavo vabljeni vsa podjetja v Jugoslaviji, ki se bavijo s proizvodnjo in prodajo rastlin, čebulic, gomoljev, semen in drugega sadnega materiala.

Namen razstave je predvsem vzgojni za razstavljalce pa tudi komercialni, saj bodo pokazali izbor rastlinskega materiala, ki ga nudijo kupcem.

Na razstavo so vabljeni tudi čebelarji, da se jo udeležijo kot razstavljalci

in obiskovalci. Vsak ljubitelj narave ve, da gredo rastline in čebele skupaj. Veliko lepih vrstov še oplemeniti čebelnjak; kakor da bi lepemu dekletu ali ženi dodal dragocen nakit. Mnogi pa ne vedo, da čebele in čebelarstvo bistveno pripomorejo k večjemu pridelku sadja, semen in gozdnih sadežev. Razstava nudi čebelarjem možnost, da prikažejo širšemu občinstvu, na primeren način, pomen čebel in čebelarstva. Čebelarji si že mnogo let prizadevajo razširiti medovite rastline saj ima ZČDS poseben odsek, ki se ukvarja s tem delom. Menim, da je hortikultura razstava prava priložnost za to, da se zelo širokemu krogu, med katerimi bo tudi veliko čebelarjev, prikaže izbor medovitih rastlin, možnost njihove nabave, razmnoževanje in gojitev.

Cebelarska družina Ljubljana je na svojem občnem zboru sprejela sklep, da bo priredila izlet in obiskala hortikulturno razstavo v Brežicah. Upam, da bodo tudi mnoge druge čebelarske družine sledile temu zgledu, saj bo hortikultura razstava zelo zanimiva in poučna. Marsikatero lepo rastlino, ki nas bo celotno življenje razveseljevala bomo spoznali ali kupili na razstavi. V času razstave bodo v Brežicah koncerti in nastopi folklornih skupin iz Posavja in Hrvaške. Med drugimi bo nastopila tudi Slovenska filharmonija, akademski pevski zbor Tone Tomšič in folklorna skupina France Marolt.

V nedeljo, 6. junija bo v Brežicah povorka pod geslom »Cvetje in pesem«.

Pridite vsi čebelarji v čim večjem številu.

OBVESTILO

Člane čebelarske družine Ljubljana in okoliške čebelarje vabimo na debatni večer, ki bo v sredo, dne 21. 4. 1976 ob 18. uri v dvorani KS Kolodvor v ulici Moše Pijade 22, na temo »Iz čebelarske prakse«.

Vabljeni!

Odbor

ORGANIZIRAN PREVOZ NA HOJEVO PAŠO

FRANC GRADISAR

Že večkrat sem hotel opisati organiziran prevoz čebel dolenjskih čebelarjev na hojevo pašo v ribniške gozdove, pa sem to vedno odložil, ker se mi je zdelo, da bi vse izzvenelo kot samohvala. To pa je naša moralna dolžnost do dolenjskih čebelarjev. Sicer pa se ne spominjam, da bi bilo kje podobno.

Ker pa je lanska jesen spet dala znake za medenje gozda v letošnjem letu, sem mnenja, da bi bilo prav, če bi to opisal. To pa zaradi tega, da bi s tem vzpodbudil čebelarje za letošnje prevoze v gozdove, kajti samo gozdovi nam bodo povrnili izgube v čebelarstvu zadnjih let.

Da najprej pojasnim o pojmu Dolenjska. Vsak si pri tem zamisli novomeški kraj. Tudi mi v Ribnici smatramo tako, čeravno se imenuje naš kraj Ribnica na Dolenjskem.

Torej Dolenjska je po širini, od Sočadražice preko Ribnice do Krškega. Dolenjska smer Ribnica—Kočevje ima ostrejšo podnebje kot dolenjska smer Novo mesto in sicer po prikazu Meteorološkega zavoda SRS v Delu:

	Let. pop. temper.	Januar	Julij
Ribnica	+ 8,3	— 2,6	+ 18,5
Trebnje	+ 9,7	— 1,6	+ 20,8

To pa je že toliko, da tam uspevajo vinogradi in je tudi sicer bolj zgodnja čebelnja paša. Tam so tudi ugodnejši pogoji za setev ajde. V naših krajih so setev ajde že davno opustili.

Že od nekdaj so ribniški čebelarji vozili na ajdova pasišča v okolico Trebnja. Ko pa je začelo medenje ajde pojemati, je bilo čedalje več negodovanja med domačimi čebelarji. Nekje več ali manj upravičeno. Društva so sicer da-

jala dovoljenje za pasišča, pa vendar ni šlo povsod gladko. Že so se odločili, da iz Ribnice ne bomo več vozili na ajdo. Ko pa naj bi šla ajda v cvet, smo se vznemirili. Odahnili smo se šele, ko smo spet imeli čebele na ajdi. V letu 1955. smo tamkajšnjim čebelarjem obljubili, da jih bomo ob prvem hojevem medenju obvestili in jim bomo v ribniškem okolišu oskrbeli pasišča. Niso nam verjeli. Zmajevali so z glavami, češ da to samo govorimo. Pri pašah gleda vsak le nase. V Ribnici pa smo se odločili, da bomo zadevo speljali za vsako ceno. Skrbela nas je le muhavost hoje, da ne bi svoje dolenjske tovariše zavedli.

Leta 1956 je bila zelo slaba paša. Najprej je zamedil hrast, potem pa je bilo vse leto suho vreme. Panj na tehtnici je izgubljal težo in v pozni jeseni smo morali dati polno zalogo sladkorja. Kmetijska zadruga nam je priskočila na pomoč z nabavo sladkorja.

Prav pozno v jeseni pa je hoja zamedila. Seveda čebele niso mnogo letele na hojo, ker je bilo že hladno.

Staro čebelarsko pravilo pa pravi: »Če letijo čebele po mali maši (8. september) v gozd, tedaj naj čebelar pripravi posodo za naslednje leto.«

To pravilo je bilo že nešteto krat potrjeno. Jaz pomnim le en primer, da je naslednje leto, prav v času, ko je hoja že zamedila, pritisnil hud mraz z močnim deževjem in to je trajalo skoraj tri tedne. Takrat je nadaljnje medenje odpovedalo.

Torej naša čebelarska družina je takoj o teh zgodnjih znakih obvestila čebelarsko družino v Trebnjem in spet naslednjo pomlad 1957. Takrat je bil v Trebnjem predsednik družine pokojni tov. Jutraž Ivan.

Takoj spomladi smo imeli čebelarji čebelarske družine v Ribnici sestanek

ter temeljito preučili vsa pasišča in pašna mesta, ki bi pri tem prišla v poštev. Vse smo pregledali na mestu ter se domenili z gospodarji glede cene in za stojišča, kamor bodo postavljeni panji.

Kmetijska zadruga je imela vozni park. Dogovorili pa smo se tudi z drugimi vozniki konjskih vpreg. Tovariš Farazin Franc, čebelar, sedaj stanujoč v Radvanju pri Mariboru, je bil takrat šef železniške postaje v Ribnici. Vedno je vedel, koliko vagonov oziroma panjev bo pripeljanih naslednjega dne. Konec aprila smo spet sporočili v Trebnje, naj imajo čebelarji pripravljene panje za takojšen prevoz. Tovariš Jutraž je tam temeljito organiziral čebelarje, ki so samo čakali na naše sporočilo. Maj 1957. leta pa nam jo je nepričakovano zagodel in že smo mislili, da se nam bo vse izjalovilo. Od 1. do 5. maja je že bilo vse sadno drevje v cvetju. 6. maja pa je zapadlo okoli 50 cm snega, ki je napravil ogromno škodo na sadnem drevju, saj ga je skoro polovico polomil. Mraz je trajal skoraj do konca meseca. 30. maja je bil prvi tople dan in že 1. junija za nas nepričakovano. Je bil prvi donos s hoje, in sicer 0,70 kg, nakar se je medenje stopnjevalo in je medilo 37 dni. Takoj smo telefonirali v Trebnje, naj nemudoma začno s prevozi, naj nihče ne skrbi za prevoz na pasišče, ker je že vse preskrbljeno. Tovariš Jutraž je še dal čebelarjem zadnja navodila in zadeva je stekla tako brezhibno, da smo bili sami presenečeni.

Šef postaje tovariš Farazin se je zelo prizadeval, da je teklo vse po načrtu in dogovoru. Ko so tokrat vagoni s čebelami in čebelarji prispeli, je bilo prvo vprašanje čebelarjev: kaj pa sedaj?

Zelo so bili presenečeni, ko so dobili vozila pred vagone, šofer ali voznik s konjsko vprego pa je že vedel, kam in h kateremu gospodarju bo čebele odpeljal. Naslednje dneve se je ponovilo.

Nekateri čebelarji so se pripeljali kar s tovornimi avtomobili in je vsak dobil takoj napotke, kam naj panje postavi.

Tokrat smo dobili iz vse Dolenjske okoli 800 panjev. Največ od čebelarjev, kateri brez te organizacije sploh ne bi prepeljali svojih čebel na hojo. In uspeh? Dolenjski čebelarji so imeli več uspeha od naših čebelarjev, ker so imeli bolj razvite čebelje družine. Takoj prvo nedeljo so prišli dolenjski čebelarji na ogled in že so bili panji polni. Bili so zelo presenečeni. Donos je bil 1,50 do 4 kg dnevno. Točili smo v poprečju po 40 kg na panj in še je ostala zimska zaloge. Težko je opisati, kakšno zadoščenje smo imeli ribniški čebelarji. Veselili smo se, da nam je uspelo kar najbolj zadovoljiti čebelarje iz Dolenjske, h katerim smo hodili v goste na ajdo. Le škoda se nam je zdelo, da niso prav vsi čebelarji pripeljali svojih čebel. Nekateri niso imeli sposobnih panjev, spet drugi niso imeli časa za prevoz. Pripomniti moram, da smo sodelovali prav vsi čebelarji ribniške družine, sicer tudi ne bi dosegli tega uspeha. Še sedaj, po tolikih letih, imamo prijeten občutek in se z veseljem spominjamo tega leta.

Sedaj ni več železniških zvez in čebele vozijo le kamioni, so pa zato še bolj dosegljivi razni gozdni predeli.

Po oceni starih čebelarskih opazovalcev in prevaževalcev zamedijo najprej gozdovi v predelih Pohorja, Mozirja, Gornjega grada, Črničva, Jelovice, nato šele Krim, Mokerc, Velika gora in Kočevski gozdovi. Zadnji omenjeni skoraj 14 dni kasneje. Poleg teh naštetih so neizčrpni gozdovi od Unca do Postojne, Hrušica in Trnovski gozd. Čebelarji bodo imeli izbire na pretek. Vsekakor bomo letos pripravljene in opazujemo medenje, v jeseni. Upam, da se bomo lahko zanesli tudi na poročevalsko službo Zveze in Zavoda za čebelarstvo.

Pri tem bi še omenil, kako so nekateri čebelarji prenapeti do prevaževalcev. Kadar med gozd, je dovolj medu za tisoče panjev. Če dam za primer razna mesta v Liki, npr. Malovan ali Zrnajo, kjer je bilo, tako rekoč na kupu

5 do 6.000 panjev, pa je bil za vse izredno velik donos. Ali pa društva Nove Gorice in Murske Sobote, ki širokogrudno dodeljujejo akacijeva pasišča za malenkostne stroške s posvetilom: »Želimo vam veliko uspeha«.

In kolikor manjši so akacijevi pridelki v primeri s črnim gozdom. Prav bi bilo, da si čebelarji nismo prijatelji in tovariši samo za mizo in na sestankih, marveč tudi na pasiščih, ker imamo vsi enake težave, skrbi in želje!

IZKUŠNJE PRI PRIDELOVANJU TETRAPLOIDNE AJDE

JOZE KRAMBERGER

Prav bi bilo, da povem, kako sem postal čebelar. Doma nas je bila velika družina, zato ni bilo dovolj kruha za vse. Kot osemletni deček sem moral h kmetu za pastirja. Za kruh sem moral trdo delati. Zame pa je bila še srečna okoliščina. Tu so namreč imeli velik čebelnjak. Tako sem se tudi prvič seznanil s pridno delavko čebelo. Poleg tega pa je bil tudi moj oče čebelar. Zato sem tudi jaz sanjal le o čebelah. Ker pa je za to dejavnost potrebno imeti mnogo denarja, sem moral še dolgo čakati, da sem tudi te želje lahko uresničil.

Sedaj imam lep nov, zidan čebelnjak v Negovi (Gornja Radgona), v njem pa 35 AŽ panjev ter 20 dunajčanov.

Tu, med čebelami najdem svoje zadovoljstvo, res pa je treba žrtvovati veliko denarja in časa, da lahko te marljive živali nemoteno delajo in ustvarjajo.

Mislim, da je danes najbolj problematična čebelja paša. Saj danes je kmetijstvo drugače organizirano kot je bilo nekoč. Pašo vzamejo rane košnje sena in otave, ajde ne sejejo več, pa tudi škropljenje nam dela veliko škode. Ker pa tudi na našem področju ni čebelje paše, smo začeli s pridelovanjem nove sorte ajde. Saj stare sorte, ki jih sejejo kmetje že nad 50 let, ne dajejo več zaželenega pridelka. Zato smo se tudi mi čebelarji vključili v akcijo, da bi kmetje sejali nove sorte ajde.

Ena od takih je »tetraploidna«; mi ji pravimo kar »ruska ajda«. Lani smo jo preizkusili. Iz posejane ajde smo do-

bili iz 1,30 kg semena okrog 20 kg pridelka. Drugo smo sejali po pravilu oljne repice; in sicer 4 kg semena in smo dobili 50 kg pridelka. Kot tretji poizkus pa smo sejali po pravilu pšenice ter smo dobili na 20 kg semena 160 kg pridelka. Naj omenim, da je bilo leta 1975 zelo deževno vreme, zato tudi pridelki niso bili večji. Vendar pa je tudi to nekaj. Vredno je tudi to, da se tam, kjer je posejana ajda, ne razbohoti plevel, ker ga ajda uničuje. In kakšne koristi imajo čebelarji menda ni potrebno poudarjati.

Kot čebelar sem opazoval pašo čebel na ajdi. Ob ugodnem vremenu so jo čebele obiskovale 4 do pet ur na dan. Takoj sem opazil ajdovec v panju, pa tudi cvetnega prahu ni manjkalo. Po izkušnjah, ki smo si jih pridobili čebelarji s kmetovalci, bomo v tem letu s sejanjem te kulture nadaljevali.

Druga možnost za izboljšanje čebelje paše je tudi razno grmičevje. Ena od takih je tudi »japonska akacija«, ki cveti dvakrat na leto. To lahko vzgojimo kot okrasni grm ali pa tudi kot drevo.

Čebelarji bi želeli, da bi imeli čim več paše za čebele, kmetje pa več pridelkov na kmetijskih površinah. Na koncu naj še opišem naše delo v čebelar-skem društvu. Da bi poživili čebelar-sko dejavnost, smo ustvarili v občini Gornja Radgona tri čebelarske družine. To so »Apače—Gornja Radgona«, »Videm—Negovo« in »Radenci—Kapela«. Vse tri družine pa tvorijo čebelar-sko društvo Gornja Radgona, katere predsednik je Anton Novak.

ZIMSKE IZGUBE

IVAN RAK, GOTOVLJE

V Sloveniji umre vsako zimo mnogo čebeljih družin. Ne mislim tokrat ocenjevati koliko, poudarim pa, da je po prečje dokaj visoko, saj nam pogled na preteklost kaže, da smo izgubili v nekaterih zimah tudi mnogo nad 30 % vseh družin.

Da so izgube res občutne, je razvidno že iz tega, da nam vsako leto roji 10—30 % družin (odvisno od vremenskih in pašnih prilik tistega leta, pa tudi od načina čebelarjenja) in da gre le del tega prirasta za združevanje predvsem pred zazimljanjem — vse drugo pa vzamejo zime.

Četudi smo v naši čebelarški literaturi izrekli že mnogo kritik, našli in ožigali krivce, vendar še premalo poudarjamo, da smo krivci zimskih izgub predvsem mi čebelarji, kajti večino izgub bi lahko preprečili. Že ugotovitev, da so med nami mnogi čebelarji, ki izgub družin preko zime skoro ne poznajo, je zgovoren podatek.

Nedvomno je glavni povzročitelj smrti čebelje družine preko zime hrana, in to:

- a) če jo je v panju premalo,
- b) če je na nepravem mestu.

V tem smo si edini tako rekoč po vsem svetu. Mi, Slovenci, ki imamo gozdne paše in se med v satju rad strdi, moramo dodati še

- c) če je hrana neprimerna.

Porazna je ugotovitev, da bi čebelarji lahko in morali preprečiti vse izgube, nastale zaradi naštetih vzrokov.

Pa tudi za večino izgub, nastalih zaradi drugih vzrokov, je kriv čebelar. Močna oslabeitev družin preko zime, se pravzaprav le malo razlikuje od popolne izgube, saj najčešče čebelar, posebno manj vešč, nima od teh slabičev tako rekoč nič. S čim povzroči čebelar smrt ali oslabeitev družin:

a) če ne skrbi za mir v prostoru, kjer prezimujejo družine (tudi ptice če-

sto povzročajo nemir, posebno če so krmilnice preblizu panjev),

b) če ne zavaruje v jeseni žrel, da se ne bi v panje naselile miši in rovkke, ki tudi povzročajo nemir in žro satje,

c) če zazimlje družine s starimi, do-sluzenimi maticami ali celo brezmatične družine,

č) če ne skrbi, da bi prezimil družine s čim več čebelami, izleženimi od srede avgusta dalje,

d) če prezimlja slabiče, namesto, da bi jih pridružil močnejšim družinam,

e) če se žrelo zamaši z mrtvicami oziroma, če nima odprtih gornjih žrel oziroma lukenj,

f) če prezimlja družine le v enem nadstropju na satih, nižjih od 30 cm,

g) če družine preveč odene, preveč zavaruje pred mrazom,

h) če ne upošteva, da je za dobro prezimljanje potrebno čim več stika čebelje gruč med vrstami satja, ker sicer lahko umre le del družine (predvsem na krajnih satih),

i) če pri prezimljanju na večji višini (v medišču in plodišču AŽ panja, pri nakladnem panju) nima izletišča tudi tam, kjer je približno središče prezimljajoče gruč,

j) če zazimi družine na satih, polnih hrane (redke pojav — tu je možno le slabše prezimljanje!),

- k) če prezimlja bolne družine.

Če so nam tako znani glavni vzroki smrti družin preko zime, jim bomo lahko še pravočasno nekatere odstranili ali omilili.

Pri odstranjevanju vzrokov, od katerih je letos vsekakor glavni pomanjkanje hrane, se bomo morali »pregrešiti«
proti enemu izmed pravil za dobro prezimljanje. Motili bomo čebele in povzročali majhen nemir. Vendar pa bo to v letošnji zimi, ko se morda bližamo katastrofi potrebno.

KIBLERJEVA VRBA

ALOJZ LESNIK

Ker sem v Slovenskem čebelarju št. 3/76 prebral članek »Razmnoževanje ive — da ali ne« menim, da je moja dolžnost napisati — predvsem za mlajše čebelarje — nekaj podatkov o Kiblerjevi vrbi. V naši reviji sem našel le en članek o tej temi. Najdemo ga v Slovenskem čebelarju, letnik 1962. stran 34, napisal pa ga je F. Rabida.

Kiblerjeva vrba je križanec med beko in ivo. Njeni cvetovi so enaki kot pri ivi. Razlika je le v tem, da se Kiblerjeva vrba z lahkoto razmnožuje. Mislim, da sem jo prav tisto leto, ko je bila opisana v Slovenskem čebelarju, dobil iz Ljubljane. Posadil sem 30 cm dolge šibe v zemljo, ki so se hitro ukoreninile in ozelele. Kasneje sem od teh vrh rezal mlade šibe in jih sadil. Vse so se lepo ukoreninile in hitro rastle. Letos sem nabral veliko mladih šib Kiblerjeve vrbe, ki sem jih razdal članom Čebelarskega društva Laško, da jih posadijo. Pri sajenju potaknjencev boste imeli uspeh, če bo zemlja primerna. Zanimivo, da v nasprotju z ivo raste Kiblerjeva vrba povsod in v vsaki zemlji, če le-ta ni presuha. Seveda raste tem boljše čim boljše je zemlja. Prav posebno ji ugaja humusna zemlja. Eno vrbo sem pustil rasti in sedaj je velika kot dvajsetletna jablana.

Menim, da je brez koristi mučiti se z ivo — maco, ki je zelo zahtevna za razmnoževanje, ko lahko brez napore gojimo manj zahtevno pa enakovredno Kiblerjevo vrbo.

DOMAČI RECEPTI

IVAN DOBNIKAR

Čebelarji bi radi čim več zvedeli o izdelavi kot domačem zdravilu. Od 80-letnega možakarja, ki ni čebelar, sem zvedel naslednje o zdravilu iz izdelave.

Tekočina: v pol litra čistega alkohola (špirta) namočimo 5 dkg izdelave. Pustimo 5—6 dni, vsak dan večkrat premešamo, stresamo steklenico. Steklenica naj bo zamašena, da ne hlapi. Potem tekočino skozi krpo precedimo, spravimo v manjše stekleničke, po možnosti iz temnega stekla ali jih zavijemo v temen papir. To uporabljamo za zdravljenje bronhitisa, prehlada in sploh dihalnih poti ter astme. Jemljemo večkrat na dan po 10 kapljic na sladkor. Za zdravljenje rane na želodcu ali dvanaestniku jemljemo trikrat na dan pred jedjo po 10 kapljic na sladkorju.

Mazilo: Vzamemo 5 delov medu in 1

del izdelave. V primerni posodi malo segrevamo, a samo toliko, da postane tekoče. Nprestano mešamo. Mazilo se zelo uspešno uporablja za zdravljenje ran, udarcev in podobno.

Možakar, ki mi je ti dve stvari povedal, je imel hudo astmo. Te bolezni, razumljivo, zaradi starosti ni mogel pozdraviti. Bil pa je zelo vesel in zadovoljen, da je po uporabi izdelave oziroma tekočine spet lahko dihal. Tudi drugi pripravek — mazilo, mu je zelo dobro služilo.

Če kdo od bralcev morda ve ali je slišal še kaj podobnega, naj, prosim napiše za Slovenskega čebelarja. Zakaj se ne bi vsaj sedaj, ko že nekaj vemo o izdelavi in o učinkih, ki jih ima pri raznih nevšečnostih, tudi s tem okoristili. Kako dragoceni proizvod čebel smo do sedaj metali proč!

OBVESTILO

Obveščamo vse člane čebelarske družine Ljubljana in okoliške čebelarje, da bo predavanje **dne 14. 4. 1976 ob 18. uri** v dvorani KS Kolodvor v ulici Moše Pijade 22.

Predaval bo dr. Jože Rihar »O pašnih pogojih pri nas«.

Vabljeni v čimvečjem številu!

Odbor

PRISPEVKI ZA GRADNJO ČIC

	Din		
Čebelarstvo društvo Kanal-Brda	3.401,85	Bart Franc	106.—
Čebelarstvo društvo Radeče	1.668,15	Sirmik Jože	60.—
Čebelarska družina Polje	592,85	Razgoršek Ivan	60.—
Čebelarska družina Ig	1.878,00	Vrhniak Ivan	122.—
Člani CD Dravograd:		Michael Chandick, USA	250.—
Knežar Franc	332,50	Mirko Grad, Dragomelj	100.—
Crešnik Peter	304.—	Janez Urbas, Trata, Sentvid	60.—
Medved Maks	60.—	Jože Kočevar iz Semiča	100.—
Košutnik Vinko	137.—	Člani čebelarske družine Črnuče-	
Dobnik Peter	60.—	Ježica-Stožice so darovali razliko	
Razgoršek Franc	157.—	pri dobavi krmilnega sladkorja 731.50	
Fišer Franc	122.—	Vsem darovalcem iskrena hvala!	
		Uprava sklada ČIC	

OBVESTILO

Plemenilna postaja »Josipa Verbiča« v Kamniški Bistrici bo delovala letos od 15. maja do 15. avgusta.

Plemenilnike z maticami bomo v tem času sprejemali in oddajali vsako soboto od 17. do 19. ure in vsako nedeljo od 8. do 11. ure na plemenilni postaji.

Plemenilniki morajo biti sistema Zander, sicer jih ni mogoče namestiti v hramčke postaje, za manjše število plemenilnikov ni potrebno predhodno obvestilo, če pa želite plemeniti nad 10 matic naenkrat, nam to sporočite najmanj 10 dni prej.

Čebelarjem, ki želijo kupiti matice iz naše plemenilne postaje, so te na voljo od 30. maja do 20. avgusta. Naročilo nad pet matic pošljite najmanj mesec dni prej. Matice boste lahko prevzeli v času, ki je določen za sprejem in oddajo plemenilnikov, po predhodnem obvestilu z navedbo dneva in ure pa kadar želite. Na željo bomo pošiljali matice tudi po pošti, po povzetju.

Vodstvo plemenilne postaje se bo v splošnem ravnalo po poslovniku plemenilne postaje »Josipa Verbiča« v Kamniški Bistrici, ki je bil objavljen v Slovenskem čebelarju št. 12, leta 1969.

Prijave in želje sporočite na naslov: STARE IVAN, Kovinarska 8 b, 61240 KAMNIK.

ZAKLJUČNI RAČUN ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE ZA POSLOVNO LETO 1975

V letu 1975 je bilo v Zvezo čebelarskih društev Slovenije včlanjenih 48 čebelarskih društev z 226 čebelarskimi družinami in 6.198 članov.

	din
Promet žiro računa	753.410,90
Promet blagajne	607.215,10
SKUPAJ	1.360.626,00
STANJE FINANČNIH SREDSTEV NA DAN 31. 12. 1975	
Ziro račun	14.442,55
Blagajna	750,00
Naložbe	220.838,95
Sredstva skupne porabe	5.860,70
SKUPAJ	241.892,20

RACUN USPEHA

	Izdatki din	Dohodki din
Članarina		452.513,90
Najemnina (souporabnine)		26.300,00
Obresti in marža		10.142,05
Dotacija republike		48.000,00
Izredni dohodki		1.919,80
Dohodki Slovenskega čebelarja		70.567,50
Blago		55.953,55
Prenešena sredstva		93.805,50
Osební prejemki z doprinosi	152.779,40	
Funkcionalni izdatki	63.115,90	
Materialni stroški — uprava	45.075,35	
Materialni stroški — čebelar	354.118,90	
Prebitek	144.112,75	
	759.202,30	759.202,30

BILANCA — PREMOZENJSKO STANJE ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE, LJUBLJANA, NA DAN 31. 12. 1975

AKTIVA:

	31. 12. 1974 din	31. 12. 1975 din
1. Osnovna sredstva in poslovni inventar	946.742,51	1.061.463,78
2. Sredstva na žiro računu	44.613,85	14.442,55
3. Gotovina v blagajni	5.115,80	750,00
4. Naložbe — hranilne vloge	78.360,05	220.838,95
5. Dolžniki za blago in usluge	63.149,00	17.015,85
6. Dolžniki za članarino	15.185,70	4.632,90
7. Drobní inventar	31.739,02	32.150,62
8. Blago na zalogi	272.243,75	219.685,75
9. Denarna sredstva sklada skupne porabe	2.787,85	5.860,70
10. Posojila	26.374,00	25.360,00
11. Sklad za gradnjo ČIC		1.496,00
	1.486.311,53	1.603.697,10

PASIVA:

	din	din
1. Sklad osnovnih sred. in poslov. inventarja	946.742,51	1.061.463,78
2. Sklad za gradnjo ČIC	49.206,10	—
3. Poslovni sklad	294.704,45	238.750,90
4. Sklad skupne porabe	29.161,85	31.220,70
5. Tiskovni sklad	1.646,00	51.465,25
6. Predplačila članarine	13.855,00	19.935,70
7. Dobavitelji za blago in usluge	9.683,05	8.637,05
8. Založniški sklad — zbornik	15.768,05	15.960,35
9. Viri drobnega materiala — inventarja	31.739,02	32.150,62
10. Rezervni sklad — prerazporeditev	93.805,50	144.112,75
	1.486.311,53	1.603.697,10

**IZKAZ DOHODKOV IN IZDATKOV
REVIEJE SLOVENSKI ČEBELAR ZA LETO 1975**

	Dohodki din	Izdatki din
Avtorski in uredniški honorar		43.222,00
Seje uredniškega odbora		5.079,00
Stroški tiskanja		270.467,35
Poštšina		39.859,60
Stroški ekspedita		12.600,00
Osební prejemki administratorja		38.741,50
Reklamni in mali oglasi	9.958,30	
Priloga Bilten	60.000,00	
Prodaja posameznih števílk	609,20	
Pokritje primanjkljaja	340.007,90	
	410.575,40	410.575,40

V letu 1975 je izšlo 10 števílk revije Slovenski čebelar v skupni nakladi 65.000 izvodov. Stroški enega izvoda znašajo 6,317 dinarjev ali letno 63,17 dinarjev.

**OBRACUN SKLADA ZA GRADNJO ČIC
NA BRDU PRI LUKOVICI 31. 12. 1975**

Promet po letih	Dohodki din	Izdatki din
31. 12. 1967 po bilanci za leto 1976	237.750,00	
31. 12. 1968 promet	17.870,66	797,90
31. 12. 1969 promet	52.203,30	6.686,30
31. 12. 1970 promet	20.945,95	2.590,45
31. 12. 1971 promet	35.577,55	34.958,00
31. 12. 1972 promet	145.663,06	544.445,15
31. 12. 1973 promet	245.339,45	156.037,20
1. 1. 1974 po bilanci za 1973	11.452,58	
31. 12. 1974 promet	28.044,55	126,00
31. 12. 1975 promet	57.866,65	113.271,20
31. 12. 1975 obresti za leto 1974	4.702,45	
	857.416,20	858.912,20

Saldo na dan 31. 12. 1975 1.496,00

OBRACUN Z GRADBENIM PODJETJEM »ZORA« DOMZALE

	din	din
26. 5. 1972 akontacija	400.000,00	
12. 2. 1972 akontacija	50.000,00	
28. 2. 1973 akontacija	50.000,00	
25. 4. 1973 akontacija	50.000,00	
19. 6. 1973 akontacija	50.000,00	
17. 11. 1975 akontacija	50.000,00	
25. 11. 1975 akontacija	60.000,00	
6. 11. 1975 obračunska situacija		770.568,85
	710.000,00	770.568,85
31. 12. 1975 saldo	60.568,85	
	770.568,85	770.568,85

Na dan 31. 12. 1975 dolguje Zveza čebelarskih društev Slovenije za izvedena dela na ČIC pri Lukovici še 60.568,85 dinarjev.

OBVESTILO

Cebelarsko društvo Škofja Loka obvešča vse čebelarje, ki nameravajo letos pripeljati čebelne družine na pašo na naše območje, da se morajo predhodno javiti in predložiti potrdilo o zdravstvenem stanju čebel, in sicer:

1. Na pašo JELOVICA, tov. Eržen Rudolfu, Rudno 21, 64228 Železniki.
2. Na pašo ZALA-ZIROVSKI VRH, tov. Kavčič Cirilu, Zirovski vrh nad Zalo 8, 64226 Ziri.
3. Na kostanjevo pašo ŠKOFJA LOKA, tov. Prevodnik Tomažu, Brode 10 ali Pretnar Janezu, Suha 5, 64220 Škofja Loka.

Cebelarsko društvo Škofja Loka

OBVESTILO O PREVZEMU TETRAPLOIDNE AJDE

Obveščamo vse čebelarje, ki so naročili semensko tetraploidno ajdo, da jo lahko kupijo od 1. do 10. aprila 1976 v »SEMENARNI«, Ljubljana, Gosposvetska c. 5, v komercialnem oddelku v prvem nadstropju. Ajdo lahko kupijo tudi ostali zainteresirani, in sicer:

1. »Bednja 4 n«

I. semenski razred po 28,00 din za 1 kg

II. semenski razred po 25,00 din za 1 kg.

Cene veljajo za blago v vrečah franco skladišče Semenarne, Gosposvetska 5, Ljubljana. Pri semenu, pakiranem na drobno, je cena višja v višini stroškov pakiranja. Prosimo, da ajdo kupite čim prej, ker so količine omejene.

Semenarna Ljubljana

PRODAM

24 naseljenih AŽ panjev. JOŽE KNAVS, 61000 LJUBLJANA, Kladezna 3.

15 popolnoma novih naseljenih A Žpanjev, kupljenih na razstavi; prodam jih pod ceno. MIRKO LONCAR, LOG 80, 51351 BREZOVICA pri Ljubljani.

Prodajam nekaj novih in starih AŽ panjev, 10 satarjev z družinami ali brez, zaradi bolezni. Naslov na ZČDS.

Prodajam 20 rabljenih naseljenih AŽ panjev, višina satnika 21 cm. ŠORN BOGOMIR, Kocna 26, 64270 Jesenice II.

Zaradi selitve prodajam 10 AŽ panjev 9-satarjev s čebelami. Osem panjev je novih, dva pa starejša. Satje in matice so nove. Čebele so zdrave. Cena je 1.200.— din za panj. NOVOSIL JOŽE, Ljubljana-Litostroj, Drabošnjakova 9 b.

Prodajam naseljen AŽ desetsatar panj z vstavljenimi tehnicami, dva stolitrska soda za med in manjšo posodo. MODRIJAN, Ljubljana, Ravbarjeva 10, telefon 323-849.

Prodajam 30 naseljenih AŽ panjev. TAVČAR JANEZ, Ljubljana, Vodnikova 55.

Prodajam tetraploidno ajdo pridelek 1975. leta, I. razreda. Ajda je leta 1975 v slabih vremenskih pogojih obrodila tridesetkratno. Ajda cvete približno dvajset dni, zato je dolgotrajna in dobra čebelja paša. Kupci se lahko zgledajo vsak dan, tudi v nedeljo pri POTOKAR JANEZU, Stari trg pri Trebnjem in GAŠPERŠIČ FRANCU, Medvedje selo pri Trebnjem, 68210 TREBNJE.

KUPIM

Kupim valje za izdelavo satnic. SELISKAR JOŽE, Ljubljana, Kolesijska 14.

KUHA VOŠČIN

Obveščamo vse člane čebelarskega društva Radovljica, da bo pobiranje voščin in voska 17. IV. 1976 od 8. do 18. ure. Voščine in vosek bomo pobirali pri tov. Presterlj Ivanu, Linhartov trg, Radovljica.

Prevzem satnic bo 26. IV. 1976 od 8. do 18. ure v istih prostorih. Prosimo vse člane, da se datuma in ure držijo, ker naknadnega prevzema ne bo.

ODBOR

Zapora zaradi pršičavosti v naselju Horjul, SO Ljubljana-Vič-Rudnik velja od 4. 3. 1976.

Uprava za inšpekcijske službe Ljubljana

JOZE VELIGOVSEK

Meseca julija 1975, ko imajo čebelarji polne roke dela in skrbi s svojimi čebelicami, se je pretrgala nit življenja znanemu ter priljubljenemu čebelarju in naprednem kmetu Jožetu Veligovšku iz Pongraca pri Grižah.

Rodil se je kot kmečki sin v Pongracu 4. 5. 1889 leta. Dorasčal je na domači kmetiji, ter spoznaval življenje čebel ter osnove naprednega čebelarjenja. Tako se je že v zgodnji mladosti vključil v vrste slovenskih čebelarjev in naprednih sadjarjev.

Bil je v prvi svetovni vojni in v ruskem ujetništvu 7 let. Ko se je vrnil domov, je obnovil čebelarstvo in čebelaril ves čas do smrti.

Njegovo bogato življenje je bilo med drugim izpopolnjeno z aktivnim sodelovanjem v NOB in aktivnim delom na graditvi socialistične družbe. Rad je zahajal med ljudi in bil zelo dobrodušen in pripravljen pomagati vsakomur.

Za vsa njegova prizadevanja na področju čebelarstva mu je bilo podeljeno priznanje A. Janše III. stopnje.

Slovo ob njegovem grobu, kjer se je v imenu vseh nas proslavil in zahvalil član čebelarke družine Griže tov. Stane Lavrinc, je globoko priznanje njegovega truda in zasluga za napredek čebelarstva.

Hvaležni za vse ti želimo dragi Jože, miren in zaslužen počitek, prav tako pa tudi čebelice, ki odslej letajo po cvetovih na tvojem grobu.

Čebelarška družina Griže

ALOJZ CEBRON

Vest, da te ni več med nami je bila za nas zelo nepričakovana in boleča.

Pokojni Lojze je bil rojen 5. 6. 1913 v občini Branik pri Gorici. V Tržič se je priselil v letu 1937. Čebelaril je skupaj s svojimi bratom vse-

skozi. Bil je zelo vnet in napreden čebelar. Svoje znanje ni zapiral vase, pač pa ga je dobrosrčno delil med čebelarje-posebno med novince. V

ČD Tržič je bil odbornik več mandatnih dob. Bil je zelo vester ter je za organizacijo v društvu veliko prispeval. Za vestno in požrtvovalno delo v društvu je bil odlikovan z redom Antona Janša II. stopnje.

Le besede in čustva hvalečnosti, pa prijateljske zvestobe, Ti dragi Lojze, lahko položimo v Tvoj prerani grob, s tiho mislijo, da bi Ti bil smrten sen lahak.

ČD Tržič

ANTON BRDNIK

Dne 7. 9. 1975 je že drugič v letošnjem letu neusmiljena usoda posegla v vrste čebelarjev območja Slovenska Bistrica in neizprosna smrt vzela iz čebelarke družine Slovenska Bistrica Brdnika Antona, dolgoletnega čebelarja in člana čebelarke dru-

žine.

Brdnik Anton se je rodil 11. 6. 1898 v Smartnem na Pohorju. Kot mlad fant se je izučil za mizarja in takoj nato 1917 leta je moral v I. svetovno vojno, od koder se je vrnil kot težak invalid. Za čebele se je zanimal že v mladih letih in je takoj, ko je kot invalid okrevljal — po I. svetovni vojni — začel čebelariti. Mlajšim čebelarjem ni nikoli odrekal strokovne pomoči. Izdeloval je AŽ panje, kuhal voščine in izdeloval satnice za večino čebelarjev območja Slovenska Bistrica.

Da je bil priljubljen in spoštovan se je videlo ob zadnjem slovesu, saj ga je na poslednji poti spremljalo zelo veliko prijateljev, ki so mu okrasili grob z šopki rož in venci.

Tudi čebelarji smo se udeležili pogreba v velikem številu. Predsednik čebelarke družine Slovenska Bistrica se je v imenu čebelarjev poslovil od njega, se mu zahvalil za vse kar je storil dobrega — predvsem za čebelarstvo, z zaključkom, da z njegovim odhodom nas vse obdaja trpko slovo, s težkim občutkom grenke žalosti. Ohranili ga bomo vsi, ki smo ga poznali v svojih srcih kot poštenega, dobrega tovariša čebelarja.

Čebelarška družina
Slovenska Bistrica

FRANC RAHNE

Letos je kruta smrt v tretje posegla med naše člane. Tokrat nam je iztrgala neumornega tajnika in blagajnika Franc Rahne.

Prijatelj Franci se je rodil 10. 8. 1929, železničarskemu delavcu v Zalogu. Osnovno šolo je končal v Polju, nato še srednjo šolo v Ljubljani ter se zaposlil najprej pri Petrolu v domačem kraju.

Posebne prilike so pripeljale bistrega Franca v naše vrste. Leta 1933. je nekdanja Železničarska nabavljalna zadruga v Ljubljani postavila na robu Rahnetovega posestva lep čebelnjak za 72 AZ panjev, in ga kmalu odstopila Železničarski čebelarji zadrugi, da so njeni člani vanj postavljali svoje panje. Tako se je mladi Franc že zgodaj navduševal za čebele, saj je stalno opazoval čebelarje pri opravljanju čebel. Ze leta 1950. si je nabavil prve AZ panje in se tudi priključil čebelarji organizaciji. Čebelnjak je bilo treba popraviti, denarja pa ni bilo, zato so čebelnjak prodali. Kupil ga je seveda podjetni Franc Rahne leta 1959, saj je imel takrat že 30 AZ panjev. Leta 1963 se je usposobil za preglednika čebelarjskih bolezni. Tega marljivega člana smo leta 1966 izbrali za tajnika in blagajnika naše družine, kar je vestno in nesebično opravljal do smrti. Z bratom Zvonetom sta prepeljavala čebele tudi na daljna pasišča.

Marca letos je zbolel na zavratni bolezen. Med neutrudnim delom in velikimi načrti je opešal. Pokopali smo ga 13. 10. 1975. Veličasten sprevoz, znancev in prijateljev je izpričeval njegovo priljubljenost in spoštovanje. V imenu čebelarjske družine se je od nepozabnega prijatelja in sodelavca Francija poslovil tov. Mayer.

Čebelarjska družina Polje

ALOJZ INTIHAR

Je izhajal iz delavske družine s kopico otrok. Bil je deveti po vrsti in se je rodil 18. 5. 1894. v Želimljah. Na prigo-varjanje domačega učitelja so dali pridnega fanta na učiteljsko v Ljubljano, ki ga je uspešno končal leta 1914. Ze to leto je bil name-

ščen kot učitelj na Robu pri Velikih

Laščah, vendar je bil spomladi 1915. vpoklican k vojakom, kjer je na raznih frontah prebil do konca prve svetovne vojne leta 1918. Zopet je učiteljeval na Robu, tukaj je začel čebelariti in kmalu je imel 24 AZ panjev. Takoj po zasedbi so ga gestapovci zaprli, pozneje pa so ga Italijani poslali v koncentracijsko taborišče na Rabu. Po kapitulaciji Italije se je vrnil k družini na Laverco, pa so ga Nemci kmalu aretirali in je bil zaprt vse do konca druge svetovne vojne. Nato se je zaposlil kot uradnik pri gradbenem podjetju Tehnika v Ljubljani, kjer je bil do upokojitve.

Med drugo svetovno vojno je izgubil vse čebele, zato je leta 1947. začel zopet čebelariti v priljubljenem rojstnem kraju — v Želimljah, dasi je stanoval v Polju, kjer se je redno udeleževal naših sestankov. Letos na pomlad je zbolel in po mučni bolezni umrl 31. 8. 1975. Njegov pogreb tako v Polju kot v Želimljah je pokazal, kako priljubljen je bil v obeh krajih. Za naslednika pri čebelicah si je znal vzgojiti vnuka Matveža.

Naj Ti bo lahka zemljica rodnega kraja!

Čebelarjska družina
Polje

LADO GREGEL

Jesensko sonce se je s poslednjimi žarki poslavljalo od ugašajočega cvetja, ko nas je za vedno zapustil naš mnogoletni član Lado Gregel. V imenu zagorskih čebelarjev se je ob odprtem grobu poslovil od njega predsednik ter poudaril zasluge in vrline,

ki so pokojnika tako tesno povezale z našo organizacijo.

Kakor je bil ljubeč oče svoji družini, tako je bil vnet varuh svojim čebelicam. Četudi ga je pri delu ovirala bolezen, jih je skrbno negoval do zadnjega diha. Kot mizar si je sam izdeloval panje, tako da je bilo njegovo čebelarstvo vzorno urejeno. Kot odbornik čebelarjskega društva ni opustil nobenega sestanka, nobene seje.

Kakor ga bo boleče pogrešala njegova družina, tako ga bo občutno pogrešala naša organizacija.

Prav vsi ga bomo ohranili v trajnem spominu.

F. G.

IVAN PAUMAN

V petinsedemdesetem letu starosti nas je za vedno lani decembra zapustil naš najpožrtvovalnejši član in odbornik. Kot sin naprednega kmeta je hitro spoznal, kako zvesto služi zemlja tistemu, ki jo smoterno obdeluje. Zaradi tega se je navdušil in postal sam tudi napreden kmet, ki je bil za vzor vsem v domači vasi in širši okolici. Lepo urejeno čebelarstvo, ki ga je imel njegov ded je skupno z domačijo podedoval in tako s kmetovanjem postal tudi umen čebelar. Imel je vedno večje število čebeljih družin, ker je bil mnenja, da je le v množini moč iskati tudi koristi čebel v večji meri. Kljub temu, da so mu razna kmečka dela jemala čas, je vedno svoje čebele dobro oskrboval in kot vzor vsega naprednega tudi pokazal v čebelarstvu. Vzgaljal je matice in bil pripravljen vsakemu v tem opravilu pomagati s strokovnimi izkušnjami. Njegovo vzorno

kmetijo je do njegovega zadnjega diha krasil tudi njegov vzoren čebelnjak. Kot je on prevzel poslanstvo od svojega deda je znal to tradicijo ohraniti in vzbuditi pri svojem sinu Francu ljubezen do čebel tako, da bo kot malokje ohranjena čebelarstva tradicija pri potomcih.

Čebelarji smo ga z bolom v srcu spremljali iz Podove na njegovi zadnji poti na Slivniško pokopališče, kjer se je tajnik v imenu družine poslovil od pokojnika s krajšim poslovnim govorom. Čebelarji se zavedamo, da smo z njim izgubili čebelarja veterana, saj je bil član družine od 1930. leta, društvo pa požrtvovalnega odbornika, katerega vrzel bo stala dolgo občutna med nami. Ostal nam bo v najlepšem spominu.

Družina Rače

BANDELJ ALOJZ
(PO DOMAČE ABOLNAR)

V drugi številki Slovenskega čebelarja je bila objavljena osmrtnica na ime Abolnar Alojz, kar je domače ime za pokojnika, ki se piše BANDELJ ALOJZIJ.

Čebelarsko društvo Trebnje

export-import

trgovsko in proizvodno podjetje,
Maribor, n. sol. o.
62001 MARIBOR, Partizanska 34

s svojimi TOZD

- TOZD Trgovina Maribor
- TOZD Transom Maribor
- TOZD Trgovina Sisak
- TOZD Trgovina Tanin Maribor

posluje za vas!

»AGROTEHNIKA«

export-import, LJUBLJANA, Titova 38

Domači trg — export-import — zastopstva — konsignacije

NUDI

Za kmetijstvo: kmetijske stroje, gnojila, sredstva za varstvo rastlin

za gozdarstvo: gozdne stroje in orodja

za predelovalno industrijo: celotno strojno opremo

za avtomobile: gume in lake, nadomestne dele

OSKRBUJE

z nadomestnimi deli vse stroje, ki jih prodaja

PRODAJA

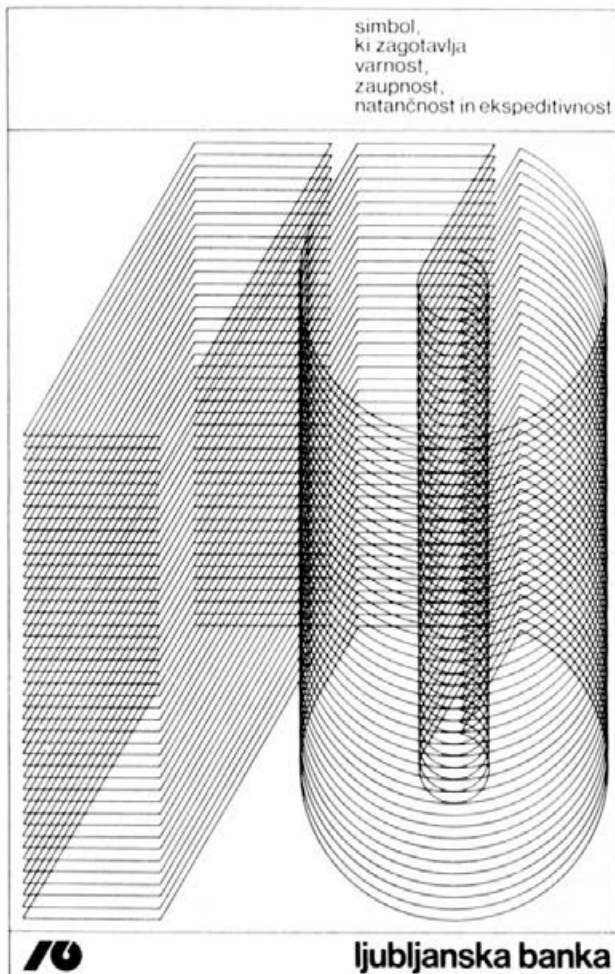
v poslovalnicah v Ljubljani, Celju, Mariboru, Ljutomeru, Murski Soboti, Buzetu, Žminju, Poreču in Beogradu

PREDSTAVNIŠTVA: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Novi Sad

ZAGOTAVLJA

tehnični servis in strokovne nasvete

simbol,
ki zagotavlja
varnost,
zaupnost,
natančnost in ekspeditivnost

ljubljanska banka